

В.Г.Бут

*Історія Шарандилицької
середньої школи
імені Василя Андрійовича Симоненка
на Полтавщині*

В.Т. Бут

*Історія Парандинцівської середньої школи
імені Василя Андрійовича Симоненка
на Полтавщині*

Київ – 2014

Автор: Бут В.Г.

Літературний редактор – вчитель вищої категорії, відмінник освіти України Яценко С.Б.

Бут Василь Григорович

Історія Парандимцівської середньої школи імені Василя Андрійовича Симоненка на Полтавщині - К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. - 230 с.

У цій книзі використані архівні матеріали, датовані від 1870 р. до 2014 р., спогади вчителів і випускників школи різних поколінь, документальні матеріали школи, матеріали Полтавського обласного архіву.

Висловлюю щирю вдячність колективу кафедри теоретичних основ інформатики Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, і особливо завідувачу кафедри М. І. Жалдаку, за надання допомоги у підготовці і виданні цієї історії.

© Бут В.Г., 2014

© НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014

Зміст

1.	<i>Замість передмови: Велична історія Великої школи</i>	5
2.	<i>Гімн школи</i>	13
3.	<i>Збережемо пам'ять для майбутніх поколінь</i>	14
4.	<i>Розділ I. Розвиток освіти в селі Тарандиці до Жовтневої революції</i>	20
5.	<i>Розділ II. Тарандицівська школа у 20-40-і роки</i>	41
6.	<i>Розділ III. Період воєнних лихоліть та післявоєнні роки</i>	61
7.	<i>Розділ IV. Школа 60-90-х років. Збереження пам'яті випускника школи, геніального українського поета Василя Симоненка</i>	85
8.	<i>Розділ V. Наші вчителі</i>	114
9.	<i>Розділ VI. Тордість школи</i>	164
10.	<i>Розділ VII. Спогади вчителів та випускників школи</i>	175
11.	<i>Розділ VIII. Архівні документи</i>	226
12.	<i>Розділ IX. Список використаних джерел</i>	227

Замість передмови: Велична історія Великої школи

Вже майже два століття дає путівку в життя молодим людям школа в селі Тарандиці на Полтавщині. Були різні часи і різний рівень освіти, який надавала дітям школа, і різний рівень освіченості вчителів, і матеріально-технічне та науково-методичне забезпечення навчального процесу не завжди було найдосконалішим. Троє все це чудово, з любов'ю до дітей і до школи, до історії школи і рідного села, із якомога ширшим залученням архівних матеріалів, літературних джерел, свідчень очевидців, описується в цій книзі.

Природно, що найбільш повно описана історія школи у період після Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр., оскільки автор, 1943 року народження, і сам навчався в тій школі після війни, а пізніше, з 1987 року до 2009 року, був її директором. Природно, що він добре знає і якою була школа, і хто з вчителів його навчав, і хто потім, за час

його майже чвертьстолітньої роботи в школі і 22-річного директорства, з ним працював.

Слід сказати, що в повсякденні роки, через жахливі наслідки того лихоліття, в перші роки після звільнення України від фашистів, коли працездатних чоловіків в селі майже не було, лише кілька їх повернулися з війни, та і ті майже всі покалічені, жінки змушені були за відсутності будь-якої техніки і тягла серпами жати величезні лани, запрягати корів у ярма, щоб орати землю, заробітна платня в колгоспі була мізерна. На ринок до міста Лубни за 15 кілометрів, щоб щось продати та роздобути якусь копійку, люди мусли ходити пішки, бо ніякого транспорту не було. Люди жили дуже бідно, впроголодь, одягнені в якісь сильно зношені одяжки та самоткані полотняні сорочки. Жати ліпили всім селом (толокою) із глини, перемішаної з соломом, або і копали землянки. Жати топили бур'яном, соломом, сушеним гноєм. Вірники в сільмазі продавались поштучно, вогонь позичали у сусідів за допомогою шматка підпаленої з одного кінця мотузки. В урнів не було ні зошитів,

ні підручників, в школі було всього 6 навчальних кімнат в двох шкільних будинках (в одному 4 кімнати, в іншому - 2), учні мусили відвідувати заняття в дві зміни (в другу зміну працювали старші класи). В класі із 37 учнів батько був хіба що у п'яťох. Електричного світла в селі не було. Дороги були ґрунтові і в погоду практично нездоланні.

Основний «чоловічий» склад населення в селі були дітлахи - підлітки 12-15 років, багато з яких уже в такому віці ішли до ремісничих училищ в м. Лубни і після них працювати на заводах і фабриках в м. Лубни. Трохи підрісши, виїздили працювати на шахтах в Донбасі, на підприємствах в Кременчуці, Турятині та інших містах, і до села майже ніхто з них не повертався.

Разом з тим завдяки ентузіазму людей, невтомній праці, бажанню якомога швидше налагодити нормальне життя, допомозі з боку держави, господарство в селі досить швидко ставало на ноги і міцніло. З часом в колгоспі з'явилися вантажні

автомобілі, трактори, комбайни, в селі з'явилося електричне світло, побудований сільський клуб, бібліотека, аптека, дитячий садок, сучасне двоповерхове приміщення лікарні, тваринницькі ферми, 2 великих ставки, заасфальтовані дороги, село стало газифіковане. До міста Лубни люди могли тепер діставатись громадськими автобусами досить швидко і із зручностями.

Долучився до розбудови села і автор цієї книги, директор Тарандишівської середньої школи з 1987 року до 2009 року, Василь Тригорович Бут. Він домігся всіх можливих дозволів і фінансування, знайшов одностудців і помічників і за їхньої підтримки побудував (будівництво закінчили в 1995 році) чудову сучасну двоповерхову школу з комп'ютеризованими класами, сучасною матеріально-технічною базою і науково-методичним забезпеченням, спортивними залами, актовим залом, їдальнею - не школа, а мрія.

Будучи закоханим у поезію Василя Симоненка, Василь Тригорович, який і сам у вільний час пише вірші, організував в Тарандишівській школі музей поета, який

невдовзі став відомий у всій Україні і далеко за її межами, до якого стали досить часто навідуватись відомі в Україні поети і політики, і навіть любителі поезії Василя Симоненка з далекої Австралії, Канади і інших країн. Згодом Василь Григорович домогся, щоб школу офіційно почали називати школою імені Василя Андрійовича Симоненка (випускника Шарандишівської школи 1952 року).

По за сумнівами, Василь Григорович Бут залишив людям неоціненний спадок і звичайно добру пам'ять про себе назавжди. Ніяк не применшуючи гідності і величії всіх інших директорів, все ж потрібно сказати, що Бут Василь Григорович був великим директором Шарандишівської школи на Полтавщині, незаперечним свідченням чого є школа-мрія, яку він збудував і залишив людям, і створений Василем Григоровичем разом із своїми однодумцями і колегами музей всесвітньо відомого випускника школи поета Василя Симоненка.

Разом з тим ніяк не можна недооцінювати і звитяги вчителів, які відновлювали школу із руїн одразу в повоєнні роки, починаючи з 1943 року, коли фашистів вигнали з

України. Це були легендарні вчителі - Федір Васильович Барабаш - директор школи, Павло Павлович Лимаренко - завуч і вчитель математики, Олена Павлівна Дубовик - вчителька російської мови і літератури, Марія Йосипівна Остапенко - вчителька української мови і літератури, Надія Василівна Біленко - вчителька німецької мови, Федір Васильович Савустяненко - вчитель фізики, Федір Мусійович Демченко - вчитель історії, і багато інших, про яких з такою любов'ю і ніжністю, повагою і вдячністю пише автор цієї книги, і яких, поза сумнівами, з не меншою повагою і вдячністю, любов'ю і ніжністю, гордістю за своїх вчителів і свою школу згадують всі їхні учні.

Іноді здається, що ті легендарні вчителі і досі навчають своїх учнів в тій школі, і що серед учнів і зараз навчаються і Василь Симоненко, і Андрій Улитко, і Михайло Гонтар, і Григорій Коломієць, і всі-всі, хто в ті далекі і пізніші часи навчався у тих великих вчителів, а потім розлетілися разом з вчителями по всьому світові, як ті птахи у вирій, та назад чомусь не повернулися...

А іноді здається, що ще повернуться і ті часи, і всі ті учні та вчителі, і знову всі зберуться у тій школі, в тому благодатному, доброму, лагідному, доброзичливому сімействі, де всі всіх знали, любили і поважали, де дітей виховували всім селом, а на вчителів дивились, як на богів, людей з незаперечним авторитетом і неосяжними та недосяжними знаннями, не любити яких було неможливо, а школа наша була храмом світла і добра, науки і людяності, і рідною затишною домівкою.

Де тепер всі вони, незабутні, величні, красиві, неповторні? Пішли у вічність? У казку? У легенду?

Та мабуть вони і зараз, і завжди будуть з нами, їхня мудрість, знання, наука, настанови, їхні прекрасні обличчя, їхня людяність, любов до учнів, їхня скромність і апостольські самопожертви ради дітей, школи, їхнього достойного буття в цьому незбагненно прекрасному світі.

Вони - світочі добра і порядності, правди і науки, беззаперечно гідні того, щоб перед ними схиляли голови, їх пам'ятали і шанували, прославляли їх, співали їм величальні пісні і пишалися ними.

Про них співають у піснях: «Вчителько моя, зоре світова...», і то також про них «Они до сей пори с времён тех дальних летят и подают нам голоса...».

Люди чують ті голоси, дослухаються до них, люблять, цінують, шанують.

*Випускник школи 1954 року,
академік Національної академії
педагогічних наук України
М.І. Жалдак*

Гімн Парандишівської середньої школи

В.Т.Бут

Ми краю Лубенського вірнії діти,
Здобудем у школі знання.
Учитись, рости, розвиватись, мужніти -
Це наше святе завдання.

Приспів

За наше майбутнє, за сонце в долонях
Ми будем вивчати науки,
Гуртуємось тісніше в святкові колони,
Берімося дружнo за руки.

Поети і вчені зростають у школі,
Талантами край прославляють,
І силою знань обирають свою долю
Нові покоління чекають.

Приспів

Ми славимо школу, свою другу неньку.
Де кожен мужнів і зростав,
Де і м'я віддав Василь Симоненко,
В граніт назавжди вкарбував.

Збережемо пам'ять для майбутніх поколінь

Звичайна сільська школа на Полтавщині в Лубенському районі. Як і безліч подібних шкіл, вона має свою неповторну історію, а в 2014 році відзначила своє 190 річчя.

Час швидкоплинний. День за днем, рік за роком він невблаганно стає минулим. Щороку зі стін школи виходять випускники в самостійне життя і стають маленькою часткою історії школи. Але якою! Не кожна сільська школа може пишатись такою кількістю талановитих випускників: три академіки, 9 докторів наук, два члени спілки письменників України, 11 кандидатів наук, три члени обласної спілки літераторів, відомі виробничники і військові, які займали досить високі посади. Це далеко неповний перелік. Доля розкидала їх у всі кінці Радянського Союзу і не про всіх ми дізналися, яких вершин вони досягли. Можливо, коли з'явиться в Інтернеті ця спроба написати історію школи, вони відгукнуться і впишуть нову сторінку до написаного.

Спроба увічнити події, що складають історію школи, були вже давно. Збереглися записи вчителів історії Демченка Федора Мусійовича, Солдатенка Василя Федоровича, які допомогли при написанні цієї історії. Велику пошукову роботу здійснив директор школи (1960-1974 рр.) Мищенко Микола Максимович. Будучи пізніше завідувачем сільським музеєм, він відшукав безцінні архівні матеріали, вів переписку з обласним і центральним архівами. Велика частина тих матеріалів використана для написання цієї історії. Естафету прийняла учителька історії Альченко Тетяна Василівна. Вона продовжила пошукову роботу, збрала багатий матеріал з історії школи і села. Невідомо, чи побачило б світ це дослідження, якби не її бажання зібрати і зберегти надбання своїх попередників. Тетяна Василівна зберегла і передала всі зібрані матеріали автору цієї історії, як корінному жителю села і випускнику Тарандишівської школи. Саме це і стало поштовхом до написання даної історії, використовуючи зібране і доповнивши своїми матеріалами.

Щиро дякую всім, хто, дізнавшись про задумане, ділився спогадами, допомагав фотографіями із власних архівів. Ось так, спільними зусиллями, з'явилося на світ це далеко не повне дослідження.

Моє завдання упорядкувати зібране, доповнити його авторським текстом і потурбуватись, щоб всі ці матеріали побачили світ у друкованому варіанті.

Не всі ділі плями історії школи нам вдалося відслідкувати. Документальних свідчень подій на деяких етапах не збереглося, а спогади односельчан, випускників школи, хоч і доповнили в деякій мірі цей матеріал, але не повністю.

Були сумніви, чи варто починати писати цю історію, але час невблаганний, як і для свідків подій, так і для тих, хто хотів би зберегти для нащадків історичні етапи становлення на селі освіти. Все важче знаходити людей, які пам'ятають давні події.

Ця історія не претендує на повноту висвітлення всіх подій, але можливість зберегти зібране для майбутніх поколінь те, що вдалося відтворити - вагома причина для написання.

Історія школи буде продовжуватись новими іменами, новими подіями, новими історичними фактами минулого і майбутнього. Головне, щоб вона збереглась, і щоб майбутні покоління її з честю продовжили.

Бут В.Т.

В архівних матеріалах дореволюційного часу не прослідковується, хто очолював навчальні заклади в селі. Перший спогад датується 1922 роком. Спробую подати знайдене в хронологічному порядку, хоча і тут можуть бути деякі похибки, особливо в роках:

1922-1923 - Довбуш (ініціали невідомі);

1923-1930 - Перчиків (ініціали невідомі);

1931-1936 - Безрутченко Ю.А.;

За спогадами Гузієнко Т.О. в період з 1932 по 1937 роки директорами школи були Пінчук Т.П., Зленко (ініціали невідомі), Мричко С.С.

1936-1941 - Ложечкін С.Д.;

1943-1944 - Кацури Петро Наумович;

1944-1953 - Барабаш Федір Васильович;

1953-1954 - Алимаренко Павло Павлович;

1954-1960 - Ворона Іван Якович;

1960-1974 - Міщенко Микола Максимович;

1974-1979 - Лисенко Іван Семенович;

1979-1980 - Ляшко Іван Іванович;

1980-1981 - Порода Надія Артемівна;

1981-1987 - Дзюба Костянтин Петрович;

1987-2009 - Бут Василь Григорович;

з 2009 - Кадука Микола Миколайович.

Розділ І. Розвиток освіти в с. Тарандиці до Жовтневої революції

Вперше згадується в архівних матеріалах Тарандицівська церковно-парафіяльна школа в 1824 році. Невідомо, скільки в ній навчалось учнів. З інших історичних джерел відомо, що в подібних школах священники навчали Закону Божого, граматики і давали елементарні знання з математики.

В енциклопедичному довіднику з історії Полтавщини повідомлення про освітянський заклад в Тарандицях датується 1847 роком, й іменується училищем, де навчалось 26 учнів. Невідомо, чи були такі навчальні заклади до реформи 1861 року. Можна піддати сумніву цю назву тому, що земські училища почали створюватись в 1864-65 рр.

До весни 1924 року на околиці села ще стояла напівзруйнована дерев'яна будівля, вкрита соломною, з потрісканими стінами, де було дві класних кімнати, коридор і квартира вчителя. Перед школою на стовпі висів дзвін, який колись скликав учнів до школи.

Збереглася частина візитачійної книги, де перший запис датується 1870 роком. В інспекторському записі: «Декабря 16 1870 года. Тарандицковское земское училище осматривал господин инспектор народных училищ, Полтавской губернии Амвросий Добротворский».

У 1872 році школу відвідав місцевий поміщик В. Величко, який записав, що учнів налічується 50 осіб, серед них всього дві дівчини.

Запис інспектора училищ П. Моцанова від 1884 р. (22 квітня) свідчить про те, що в училищі вже налічувалось за списком 116 учнів, а присутніх на заняттях було 78.

Запис того самого інспектора П. Моцанова від 6 березня 1885 року свідчить, що за списком в училищі налічується «126 душ». «Русское чтение и вообще, развитие учащихся слабы. Усилия учащихся по Закону Божьему - удовлетворительны. Прошу господина учителя обратить особое внимание на характер его учащихся и на объяснение чтения. Учащихся в двух отдельных классах 126 душ, что крайне неудобно для одного учителя».

Запис від 9 жовтня 1886 року «Председателя Управы г. Косинского: «Успехи учащихся по арифметики слабы, на что прошу обратить внимание. Успехи по Закону Божьему весьма удовлетворительны».

Запис від 17 травня 1889 року: «Присутствовал на экзамене в школе. Вынес отрадное впечатление от успехов и рвения учеников, умения учащихся в святом писании, чтанием книги и рвением руководителей школы.

Генерал-лейтенант, Фельдгеръ Величко.»

«15 декабря 1890 года. Посетил училище в 12 часов. Учитель был расстроен появлением и объяснил, что они по субботам сокращаются в занятиях. В объеме классных развитий не отстают».

(Переклад змісту не зовсім точний через незрозумілий почерк інспектора. Підпис нерозбірливий.)

Як бачимо, ця сучасна освітянська хвороба має 130-літню історію (при.м. автора).

«1891 года 2 ноября. Обследовано мною Тарандицкое училище, причем примечая следующее: «В классных комнатах (2 слова не зрзумілі) было покрыто пылью, печки плохо вытоплены, так что трудно было находиться в классных комнатах без верхней одежды, было всего 9-10 градусов тепла. Учение в школе началось, но успехов не замечено. Ученики, посещавшие школу в прошлом году, многое перезабыли, и читавшие как по славянски, так и по русски слышком медленно и монотонно. Вообще, стройной организации в обучении учеников по ответам не замечено. Предлагаю преподавателям Тимащенко и Свириденко приложить старание к делу, установить правильные занятия по всем предметам и особенно обратить внимание на усовершенствование учеников в беглом и выразительном чтении.

Инспектор Шв. Маминов.»

«20 апреля 1892 года. Испытание проводил, и нашел достойным получения свидетельства на льготу 4 разряда восьми ученикам попечителя школы. Землевладелец Мелитон Кириллович Величко».

«1892 год 19 ноября. Посещено мною Тарандиновское училище и найдено в идеальном порядке. Учение весьма усердное и занимают до 4 часов вечера, что заслуживает понимания и одобрения. Желательно, дабы показательное начинание одобрить почин.

Инспектор народных училищ Шв. Малинов».

«Апрель 20 1893 года. Испытание проводил попечитель школы. Землевладелец Мелитон Кириллович Величко».

«1893 г. июнь 17. Училище посетили: Председатель Лубенской Уездной Земской Управы Н.А. Агронович и Член Управы А.Н. Барвинский».

«1895 года октября 7 дня. Училище осматривал член ревизионной комиссии Пидналов, нашёл неисправности: в классах стены потрескались и не побелены, печки не топлены, а потому в классах холодно, двойные окна не вставлены и не имеется ретирадного пласта (??) в училищном дворе. Поручено волостному Старшине об исправлении сих неисправностей».

«13 февраля 1897 года училище посетил инспектор Таммиловский, Председатель Лубенской уездной Управы И. Леонтович».

«1901 года, ноября 28 дня. Обревизовано мною Тарандиновское училище и найдено в порядке. Ученики были на своих местах и вели обучение старательно. С новичками необходимо почаще вести беседы и приучать их к обдуманному ответу на вопросы. Инспектор народных училищ Полтавской губернии Ив. Мамин».

«1904 года, октября 25 дня. Обревизовано мною Тарандиновское двухклассное Министерское училище преобразовано из начального училища в сентябре сего 1904 года. В училище всего два учителя: г. Саливон, окончивший курс Полтавской духовной

семинарии, которому поручено заведовать училищем, и господин Тапенко, окончивший педагогические курсы при Кременчугском 4-классном училище. Оба учителя ведут обучение старательно, применяя разнообразные методические приёмы..... Инспектор народных училищ Шв. Маленко».

«1910 года, мая 8 дня посетил Тарандицкое Министерское двухклассное училище и председательствовал на экзамене по географии и естествознанию, в первом и втором отделении второго класса. При чём число экзаменующихся в первом отделении было 16 учеников, а во втором - 4; познания учащихся были удовлетворительными.

Член Лубенского Училищного Совета от Министерства Народного Просвещения Пётр Трохоренко».

«1911 мая 13 дня. Я посетил Тарандицкое двухклассное Министерское училище и присутствовал на экзамене по Отечественной истории во втором классе такого

училища. Причём, число экзаменующихся в 1 отделении 2-го класса было 26, а во втором отделении такого же класса - 13.

Испытательная комиссия признала выдержавшими испытание по истории в 1 отделении 2го класса 20 учеников, а во втором отделении 11 учеников. Ответы учащихся по истории были удовлетворительные.

Член Луденского Уездного Училищного Совета от Министерства Народного Просвещения Пётр Трохоренко».

«1912 года апреля 30 дня. Посетил Шарандиновское двухклассное училище и присутствовал на экзамене по русскому языку во 2 классе училища. По спискам было представлено на экзамен в 1 отделении второго класса двадцать один ученик, а во втором - двадцать. В 1 отделении выдержали удовлетворительно семнадцать, а ответы же учащихся во 2 отделении были лучшие, и выдержали все двадцать. Было также просмотрено и письменные работы учащихся.

Член Луденского Училищного Совета Пётр Трохоренко».

Останній дореволюційний запис, вже українською мовою від 4 травня 1918 року.

(Стиль і граматику збережено)

«Посітив школу і був головою на іспитах в 5 відділенні по арифметиці і геометрії.

Член Лубенської повітової шкільної Ради. П. Прохоренко.»

Цим записом закінчуємо огляд дореволюційного освітянського періоду в селі Тарандиці за візитачійною книгою. Из 108 вердиктів інспекторів про стан освіти в Тарандицях тут наведено лише декілька.

По-перше, переважна більшість записів зроблена абсолютно нерозбірливими почерками, і прочитати їх зміст неможливо.

По-друге, основним завданням було дати можливість читачеві прослідкувати динаміку розвитку освіти за цей період, її особливості, які дисципліни вивчали учні.

Намагання дотримуватися стилю і граматики цих записів змусили уникати знаку «ять», поширеного в правописі того періоду.

По-третьє, на противагу побутуючій версії, що сільські училища працювали лише тоді, коли закінчувались польові роботи, із зазначених у кожному записі дат інспекції, видно, що навчання починалося у вересні, і закінчувалося у травні-червні.

Можливо, прислів'я: «Трійшов Нау́м - берись за у́м» стосувалось церковно-парафіяльних шкіл (Нау́м - 1 грудня за старим стилем, примітка автора). Всім цим записам у візитачійній книзі 130-140 років. Найкращий спосіб зберегти їх, як архівну цінність для майбутніх поколінь - це включити до історії розвитку освіти в селі Тарандинці.

Будемо сподіватися, що всі ці записи не залишаться в рукописному стані і їх будуть читати наступні покоління.

На самому початку заснування земських училищ в селі Тарандинці було початкове (начальное) училище, і лише в 1904 році засноване двокласне міністерське училище.

Перші збережені записи у візитачній книзі датовані 1870 роком, а записи про вручення свідоцтв починаються з 1878 року.

«Никифору Яковлеву Василенко, сыну казака Тарандицовой волости, Тарандицовского общества, родившегося 1 мая 1861 года, успешно окончившему курс учения в Тарандицовском начальном народном училище №65

1878 года, октября 16 дня.»

У наступній графі нерівним почерком записано:

«Свидетельство получил казак Никифор Василенко»

Важко припустити, що навіть при тих збережених записах за 8 років не було видано жодного свідоцтва, тим більше, що Василенку було видане свідоцтво за № 65.

Наступний запис вже датується 1879 р.

«Петру Дмитриеву Кайдашу, сыну казака, Лубенского уезда, Тарандицовой волости, селения Губское, родившемуся одиннадцатого июня 1864 года, успешно

окончившему курс учения в Тарандицивском начальном народном училище. Выдано из Лубенского Уездного Учительского Совета 1879 года ноября 15 за №97.»

У графі про одержання запис:

«Свидетельство во присутствии Дмитрия Киндрата получил Петро Дмитриевич Кайдаш 1879 года Ноября 20 дня.»

«Петру Филиппу Федоренку, сыну казака Лубенского уезда, Тарандицивской волости, селения Тарандици, родившемуся четырнадцатого декабря, тысяча восемьсот шестьдесят четвертого года, успешно окончившему курсы учения в Тарандицивском начальном народном училище, выдано из Лубенского Уездного Учительского Совета 1879 года, ноября 15 дня за №98.»

«Алексею Михайловичу Калиновичу, сыну дворянина, живущему в селе Тарандици, родившемуся девятнадцатого марта тысяча восемьсот семьдесят второго года, успешно окончившему курс учения в Тарандицивском начальном

народном училище, выдано из Лубенского уездного Учительского Совета. 1884 года ноября 19 дня №250»

«Филиппу Яковлеву Руденку, сыну государственного крестьянина, селения Тарандицы, Лубенского уезда, Тарандицовой волости, родившемуся тысяча восемьсот семьдесят второго года, октября, десятого дня, вероисповедания православного, успешно окончившему курсы учения в Тарандицком сельском Лубенского уезда начальном народном училище. Выдано 31 августа 1885 года из Лубенского Уездного Учительского Совета за №341.»

Аналогічних записів у книзі обліку вручення свідоцтв збереглося від 1878 року до 1895 року 113.

Таким чином, є можливість підрахувати кількість випускників за ці роки. Їх було 113. Як видно із записів, в училищі навчались діти батьків різних соціальних прошарків: козаків, селян, дворян. Також прослідковується і географія училища. Тут навчались діти з усіх навколишніх сіл і хуторів: Тарандинець, Вил, Тубського,

Спиківець, Біївців, Город'їв, Пишиного, Березівки. Мабуть проживаючим сьогодні в селі нащадкам цікаво було б знати, хто закінчив у названі роки училище. Маючи в своєму розпорядженні такі архівні матеріали, наведемо їх імена і прізвища. До цього списку включено вже вище названих, щоб не порушити хронологічний порядок подання історичних подій в селі Тарандинці.

<i>№</i>	<i>Ім'я, по-батькові, прізвище</i>	<i>Соціальний стан</i>	<i>Рік нар.</i>	<i>Рік випуску і село</i>
1.	<i>Никифор Якович Василенко</i>	<i>козак</i>	<i>1861</i>	<i>1878 Тарандинці</i>
2.	<i>Петро Дмитрович Кайдаш</i>	<i>козак</i>	<i>1864</i>	<i>1879 Губське</i>
3.	<i>Павло Пилипович Федоренко</i>	<i>козак</i>	<i>1864</i>	<i>1879 Тарандинці</i>
4.	<i>Василь Іванович Гаврик</i>	<i>козак</i>	<i>1866</i>	<i>1883 Губське</i>
5.	<i>Тригорій Семенович Гаврик</i>	<i>козак</i>	<i>1868</i>	<i>1883 Губське</i>
6.	<i>Федот Мойсейович Горбенко</i>	<i>козак</i>	<i>1866</i>	<i>1883 Тарандинці</i>
7.	<i>Макарій Макарієвич Власенко</i>	<i>козак</i>	<i>1868</i>	<i>1883 Вороненці</i>
8.	<i>Семен Петрович Нагайник</i>	<i>козак</i>	<i>1869</i>	<i>1886 Тарандинці</i>
9.	<i>Інокосій Якович Монастирний</i>	<i>козак</i>	<i>1868</i>	<i>1886 Тарандинці</i>
10.	<i>Митрофан Дмитрович Монастирний</i>	<i>козак</i>	<i>1869</i>	<i>1886 Тарандинці</i>
11.	<i>Олексій Михайлович Калитович</i>	<i>дворянин</i>	<i>1872</i>	<i>1884 Тарандинці</i>
12.	<i>Павло Тригорович Панченко</i>	<i>козак</i>	<i>1869</i>	<i>1885 Губське</i>
13.	<i>Пилип Якович Руденко</i>	<i>селянин</i>	<i>1872</i>	<i>1885 Тарандинці</i>
14.	<i>Антон Тарасович Димченко</i>	<i>козак</i>	<i>1871</i>	<i>1885 Тарандинці</i>
15.	<i>Василь Іванович Ворожченко</i>	<i>козак</i>	<i>1871</i>	<i>1885 Тарандинці</i>
16.	<i>Іван Кернілович Довбуш</i>	<i>козак</i>	<i>1869</i>	<i>1885 Вила</i>

<i>№</i>	<i>Ім'я, по-батькові, прізвище</i>	<i>Соціальний стан</i>	<i>Рік нар.</i>	<i>Рік випуску і село</i>
17.	<i>Пилип Онуфрієвич Голояд</i>	<i>козак</i>	<i>1871</i>	<i>1886 Ісарандиці</i>
18.	<i>Тригорій Макарович Власенко</i>	<i>козак</i>	<i>1871</i>	<i>1887 Макарівщина</i>
19.	<i>Іван Степанович Гузь</i>	<i>селянин</i>	<i>1871</i>	<i>1887 Гудське</i>
20.	<i>Павло Монтієвич Ворожченко</i>	<i>козак</i>	<i>1872</i>	<i>1888 Вила</i>
21.	<i>Яким Юхимович Таврик</i>	<i>козак</i>	<i>1870</i>	<i>1888 Гудське</i>
22.	<i>Петро Іванович Таврик</i>	<i>козак</i>	<i>1873</i>	<i>1888 Гудське</i>
23.	<i>Михайло Якович Таврик</i>	<i>козак</i>	<i>1875</i>	<i>1888 Гудське</i>
24.	<i>Силвестр Іванович Голояд</i>	<i>козак</i>	<i>1874</i>	<i>1888 Ісарандиці</i>
25.	<i>Тимофій Самійлович Таврик</i>	<i>козак</i>	<i>1874</i>	<i>1888 Гудське</i>
26.	<i>Федір Степанович Довбуш</i>	<i>козак</i>	<i>1872</i>	<i>1888 Ісарандиці</i>
27.	<i>Таврило Корнійович Довбуш</i>	<i>козак</i>	<i>1872</i>	<i>1888 Вила</i>
28.	<i>Павло Якович Довбуш</i>	<i>козак</i>	<i>1874</i>	<i>1888 Ісарандиці</i>
29.	<i>Данило Іванович Дудка</i>	<i>селянин</i>	<i>1876</i>	<i>1888 Ісарандиці</i>
30.	<i>Пилип Трохимович Косяк</i>	<i>козак</i>	<i>1872</i>	<i>1888 Ісарандиці</i>
31.	<i>Петро Павлович Ковтюх</i>	<i>козак</i>	<i>1871</i>	<i>1888 Гудське</i>
32.	<i>Трокіп Іванович Сахно</i>	<i>козак</i>	<i>1872</i>	<i>1888 Ісарандиці</i>
33.	<i>Яків Тимофійович Степаненко</i>	<i>козак</i>	<i>1873</i>	<i>1888 Гудське</i>
34.	<i>Михайло Тригорович Армоленко</i>	<i>козак</i>	<i>1873</i>	<i>1888 Гудське</i>
35.	<i>Іван Мойсєєвич Горбенко</i>	<i>козак</i>	<i>15 р.</i>	<i>1888 Ісарандиці</i>
36.	<i>Юхим Петрович Кошляк</i>	<i>син солдата із козаків</i>	<i>14 р.</i>	<i>1888 Ісарандиці</i>
37.	<i>Андрій Дмитрович Монастирний</i>	<i>козак</i>	<i>11 р.</i>	<i>1888 Ісарандиці</i>
38.	<i>Павло Антонович Павлик</i>	<i>козак</i>	<i>12 р.</i>	<i>1888 Гудське</i>
39.	<i>Єлисей Діонісович Павлик</i>	<i>козак</i>	<i>14 р.</i>	<i>1888 Гудське</i>
40.	<i>Кирило Сидорович Павлик</i>	<i>козак</i>	<i>15 р.</i>	<i>1888 Гудське</i>

<i>№</i>	<i>Ім'я, по-батькові, прізвище</i>	<i>Соціальний стан</i>	<i>Рік нар.</i>	<i>Рік випуску і село</i>
41.	<i>Корнелій Кирилович Троян</i>	<i>селянин-власник</i>	<i>15 р.</i>	<i>1888 Гудське</i>
42.	<i>Гаврило Матвійович Шарасенко</i>	<i>селянин</i>	<i>15 р.</i>	<i>1888 Шарандиці</i>
43.	<i>Герасим Іванович Барчук</i>	<i>козак</i>	<i>15 р.</i>	<i>1888 Гудське</i>
44.	<i>Омельян Зінов'євич Лазоренко</i>	<i>козак</i>	<i>1875</i>	<i>1889 Шарандиці</i>
45.	<i>Орест Леонтієвич Науменко</i>	<i>козак</i>	<i>1874</i>	<i>1890 Город'ї</i>
46.	<i>Федот Якович Монастирний</i>	<i>козак</i>	<i>1876</i>	<i>1890 Шарандиці</i>
47.	<i>Герасим Тордійович Сидоренко</i>	<i>козак</i>	<i>1874</i>	<i>1890 Шарандиці</i>
48.	<i>Дмитро Пилипович Симоненко</i>	<i>козак</i>	<i>1873</i>	<i>1890 Єнківці</i>
49.	<i>Іван Іванович Симоненко</i>	<i>козак</i>	<i>1874</i>	<i>1890 Єнківці</i>
50.	<i>Іван Петрович Ступка</i>	<i>козак</i>	<i>1877</i>	<i>1890 Гудське</i>
51.	<i>Дем'ян Данилович Барчук</i>	<i>козак</i>	<i>1874</i>	<i>1890 Гудське</i>
52.	<i>Іван Андрійович Яковлев</i>	<i>козак</i>	<i>1877</i>	<i>1890 Березоточа</i>
53.	<i>Лука Петрович Шаран</i>	<i>козак</i>	<i>1874</i>	<i>1890 Єнківці</i>
54.	<i>Семен Захарович Левенко</i>	<i>козак</i>	<i>1874</i>	<i>1890</i>
55.	<i>Олександр Петрович Ковалевський</i>	<i>селянин</i>	<i>1878</i>	<i>1890 Шарандиці</i>
56.	<i>Петро Іванович Дудка</i>	<i>дворовий селянин</i>	<i>1878</i>	<i>1890 Шарандиці</i>
57.	<i>Петро Григорович Павленко</i>	<i>внук дядя</i>	<i>1877</i>	<i>1890 Шарандиці</i>
58.	<i>Микита Михайлович Гаврик</i>	<i>козак</i>	<i>1877</i>	<i>1890 Гудське</i>
59.	<i>Федір Михайлович Карпець</i>	<i>козак</i>	<i>1874</i>	<i>1890 Шарандиці</i>
60.	<i>Іван Прокопович Назарець</i>	<i>козак</i>	<i>1878</i>	<i>1890 Шарандиці</i>
61.	<i>Дмитро Дмитрович Михайленко</i>	<i>козак</i>	<i>1875</i>	<i>1890</i>
62.	<i>Мартин Олексійович Остапко</i>	<i>козак</i>	<i>1879</i>	<i>1890</i>
63.	<i>Жаритон Іванович Сидоренко</i>	<i>козак</i>	<i>1874</i>	<i>1890</i>
64.	<i>Петро Маркович Сменько</i>	<i>козак</i>	<i>1875</i>	<i>1890</i>
65.	<i>Олексій Михайлович Шостак</i>	<i>козак</i>	<i>1878</i>	<i>1890</i>

<i>№</i>	<i>Ім'я, по-батькові, прізвище</i>	<i>Соціальний стан</i>	<i>Рік нар.</i>	<i>Рік випуску і село</i>
66.	<i>Артем Сосипатрович Сидоренко</i>	<i>козак</i>	<i>1875</i>	<i>1890</i>
67.	<i>Семен Якович Довбуш</i>	<i>козак</i>	<i>1877</i>	<i>1890</i>
68.	<i>Олександр Петрович Ступка</i>	<i>козак</i>	<i>1879</i>	<i>1891</i>
69.	<i>Іван Севастьянович Демочко</i>	<i>козак</i>	<i>1876</i>	<i>1891 Єнківці</i>
70.	<i>Іван Тригорович Антопенко</i>	<i>козак</i>	<i>1878</i>	<i>1891</i>
71.	<i>Іван Іванович Бутрим</i>	<i>козак</i>	<i>1880</i>	<i>1891 Єнківці</i>
72.	<i>Олексій Петрович Сидоренко</i>	<i>козак</i>	<i>1879</i>	<i>1891 Вороненці</i>
73.	<i>Яків Тарасович Демченко</i>	<i>козак</i>	<i>1879</i>	<i>1892 Тарандиці</i>
74.	<i>Микола Іванович Костюк</i>	<i>козак</i>	<i>1878</i>	<i>1892 Тарандиці</i>
75.	<i>Іван Маркович Левченко</i>	<i>селянин</i>	<i>1880</i>	<i>1892 Тарандиці</i>
76.	<i>Пантелеймон Микитович Лазоренко</i>	<i>козак</i>	<i>1878</i>	<i>1892 Тарандиці</i>
77.	<i>Петро Сергійович Назарець</i>	<i>козак</i>	<i>1878</i>	<i>1892 Гудське</i>
78.	<i>Семен Іванович Назарець</i>	<i>козак</i>	<i>1880</i>	<i>1892 Гудське</i>
79.	<i>Іван Радченко (незаконнонароджений)</i>		<i>1877</i>	<i>1892 Єнківці</i>
80.	<i>Тригорій Дмитрович Улитко</i>	<i>селянин</i>	<i>1876</i>	<i>1892 Богодарівка</i>
81.	<i>Семен Савич Василенко</i>	<i>козак</i>	<i>1881</i>	<i>1893 Тарандиці</i>
82.	<i>Афанасій Євтихович Шостак</i>	<i>козак</i>	<i>1880</i>	<i>1893 Тарандиці</i>
83.	<i>Василь Матвійович Сидоренко</i>	<i>козак</i>	<i>1880</i>	<i>1893 Тарандиці</i>
84.	<i>Іван Федорович Сахно</i>	<i>козак</i>	<i>1881</i>	<i>1893 Тарандиці</i>
85.	<i>Федір Ролін Іваненко</i>	<i>дворянин</i>	<i>1878</i>	<i>1893 Тарандиці</i>
86.	<i>Євстахій Іванович Дудка</i>	<i>селянин</i>	<i>1881</i>	<i>1893 Тарандиці</i>
87.	<i>Наум Трохимович Назарець</i>	<i>козак</i>	<i>1880</i>	<i>1893 Гудське</i>
88.	<i>Іван Михайлович Курило</i>	<i>козак</i>	<i>1880</i>	<i>1893 Тарандиці</i>
89.	<i>Федір Олексійович Гаврик</i>	<i>козак</i>	<i>1881</i>	<i>1893 Гудське</i>
90.	<i>Федір Олексійович Оробей</i>	<i>козак</i>	<i>1880</i>	<i>1893 Остапівка</i>

<i>№</i>	<i>Ім'я, по-батькові, прізвище</i>	<i>Соціальний стан</i>	<i>Рік нар.</i>	<i>Рік випуску і село</i>
91.	<i>Василь Олексійович Гаврик</i>	<i>козак, син унтерофіцера</i>	<i>1883</i>	<i>1894 Тубське</i>
92.	<i>Павло Іванович Демочко</i>	<i>козак</i>	<i>1880</i>	<i>1894 Єнківці</i>
93.	<i>Леонтій Маркович Левченко</i>	<i>селянин</i>	<i>1882</i>	<i>1894 Шарандиці</i>
94.	<i>Іван Дмитрович Панченко</i>	<i>козак</i>	<i>1879</i>	<i>1894 Тубське</i>
95.	<i>Іван Михайлович Степаненко</i>	<i>козак</i>	<i>1879</i>	<i>1894 Шарандиці</i>
96.	<i>Шимосфій Фомич Шматко</i>	<i>козак</i>	<i>1881</i>	<i>1894 Шарандиці</i>
97.	<i>Венедикт Тригорович Ярмоленко</i>	<i>козак</i>	<i>1879</i>	<i>1894 Тубське</i>
98.	<i>Тригорій Михайлович Карнець</i>	<i>козак</i>	<i>1880</i>	<i>1894 Єнківці</i>
99.	<i>Петро Корнілович Довбуш</i>	<i>козак</i>	<i>1881</i>	<i>1895 Вила</i>
100.	<i>Єфим Маркович Павленко</i>	<i>козак</i>	<i>1884</i>	<i>1895 Тубське</i>
101.	<i>Володимир Єфімович Федоренко</i>	<i>козак</i>	<i>1883</i>	<i>1895 Шарандиці</i>
102.	<i>Василь Євсійович Гребенчук</i>	<i>селянин</i>	<i>1882</i>	<i>1896 Город'ї</i>
103.	<i>Кондрат Якович Довбуш</i>	<i>козак</i>	<i>1884</i>	<i>1896 Шарандиці</i>
104.	<i>Яким Федорович Демочко</i>	<i>козак</i>	<i>1881</i>	<i>1896 Єнківці</i>
105.	<i>Олексій Іларіонович Іващенко</i>	<i>селянин</i>	<i>1884</i>	<i>1896 Шарандиці</i>
106.	<i>Трокіп Васильович Курило</i>	<i>козак</i>	<i>1884</i>	<i>1896 Шарандиці</i>
107.	<i>Андрій Федорович Полоса</i>	<i>козак</i>	<i>1884</i>	<i>1896 Шарандиці</i>
108.	<i>Захар Дмитрович Шарасенко</i>	<i>селянин</i>	<i>1882</i>	<i>1896 Шарандиці</i>
109.	<i>Єфим Карпович Чигирин</i>	<i>селянин</i>	<i>1883</i>	<i>1896 Ведичи Калужської обл.</i>
110.	<i>Меродій Якович Ворожченко</i>	<i>козак</i>	<i>1885</i>	<i>1897 Шарандиці</i>
111.	<i>Яків Іванович Дудка</i>	<i>селянин</i>	<i>1885</i>	<i>1897 Шарандиці</i>
112.	<i>Іван Семенович Матько</i>	<i>селянин</i>	<i>1882</i>	<i>1897 Город'ї</i>
113.	<i>Василь Демидович Сидоренко</i>	<i>козак</i>	<i>1884</i>	<i>1897 Шарандиці</i>

Як видно із записів інспекторських перевірок, двокласне земське училище ще функціонувало в 1916 році. Навчання всіх предметів і записи велися російською мовою, а вже в травні 1918 року запис інспектора П. Трохоренка здійснено українською мовою, і навчальний заклад названо не училищем, а школою.

Очевидно, ще раз варто повторити цей запис, зберігаючи стилістику і граматику.

«4 травня 1918 року посетив школу і був головою на іспитах в 5-му відділенні по арифметиці і геометрії.

Член Лубенської повітової шкільної Ради П. Трохоренко.»

Який висновок можна зробити з цього запису?

- 1. Навчання в 1918 році вже ведеться українською мовою: Якщо П. Трохоренко вів свої записи російською мовою грамотно, то знання української в нього далекі від досконалості.*
- 2. Згідно слова «відділення» можна припустити, що це 5-й клас школи.*

*На цьому закінчили огляд дореволюційного періоду розвитку освіти в селі
Тарандиці. Звичайно, це дослідження неповне, бо вихідним матеріалом була
обмежена кількість архівних матеріалів.*

М. К. П.

Свидѣтельство.

Сынъ *Козака с. Тарандицк. уез. Тамп. уез. Лубенск. уез. Тарандицк. волости*
Василій Пешровъ Юрченко
 родился 7 марта 1898 года, успешно окончил курсъ ученія въ Тарандицковскомъ двухклассномъ Министерствѣ Народнаго Просвѣщенія училищѣ; въ чемъ и выдаю ему это свидѣтельство за печатью училища.

1915 года Мая 1 -го дня.

Завѣдывающій училищемъ *И. Галенко.*

Законучитель, Священникъ *М. Чавкинъ.*

Учительница *А. Мухоморова.*

Учительница *Н. Вурманъ.*

Окончившій курсъ наукъ въ Тарандицковскомъ двухклассномъ Министерствѣ Народнаго Просвѣщенія училищѣ сынъ *Козака Василій Пешровъ Юрченко* во время своего обученія въ училищѣ поведеніемъ *внимательнымъ* успѣхи по предметамъ обученія оказывалъ слѣдующіе:

Въ Законѣ Божіемъ	<i>хороше (4)</i>
Русскомъ Языкѣ	<i>хороше (4)</i>
Арифметикѣ	<i>вниматель (5)</i>
Отечественной Исторіи	<i>хороше (4)</i>
Географіи	<i>вниматель (5)</i>
Геометріи	<i>хороше (4)</i>
Церковно-Славянскомъ Языкѣ	<i>хороше (4)</i>
Естественнѣдпн	<i>вниматель (5)</i>
Исторіи	<i>хороше (4)</i>
Пѣніи	<i>хороше (4)</i>

Почему сынъ *Юрченко* *внимательнымъ* успѣшно окончившій курсъ, на

основаніи § 2 ст. 64 уст. о воинской повинности пользуется льготою 2 разряда

Завѣдывающій училищемъ *И. Галенко.*

Розділ ІІ. Тарандицівська школа у 20-40-і роки.

Тарандицівська 7-річна трудова школа почала функціонувати з 1920 року. Саме так вона іменувалась в офіційних документах того часу.

Який же стан освіти був у той час?

Політична і соціальна нестабільність, відсутність фінансування, відсутність засобів навчання, підручників, зошитів не кращою мірою відобразились на стані освіти не тільки в селі Тарандиці, а й у всій Україні. З усіх загальноосвітніх дисциплін учні навчались за старими дореволюційними підручниками, писали на всіх підручних матеріалах: полях газет, вирваних з недописаних зошитів аркушах і ін.

Про стан освіти можна зробити висновок із запису повітового інспектора, зробленого 18 січня 1923 року. Стилістику і граматику збережено:

«У першу чергу необхідно відмітити важкий економічний стан школи. Палива немає, робітництво теж не одержує плати уже зій місяць. Канцелярського приладдя теж бракує. В зв'язку з цим в організаційно-господарському відношенні справа зле обстоїть.

Одною з найголовніших причин такого стану школи являється відірваність робітників від всього населення і органів місцевої влади, а також кволість адміністративного апарату школи в особі зав. школою. Останній не почуває себе в повному розумінні відповідальною особою за роботу установи в усіх її деталях. Так, наприклад, одним із шкільних помешкань користується якась стороння організація, забруднює його, а зав. школою навіть не знає про антисанітарний вигляд класних кімнат.

Книгозбірня (шкільна), не дивлячись на те, що є спеціальний завідувачий, перебуває в самому безпорядочному стані; навіть до цього часу не зроблено ніяких книг з антирадянського, і взагалі шкідливого для трудящих змісту.

Найбільшим упущенням по лінії організаційно-педагогічній, являється повна відсутність, хоч в елементарній формі, учоту праці - класних журналів зовсім нема!

Всі вищезгадані упущення становляться на вид насамперед зав. школою т. Довбушові і зав. книгозбіркою т. Пєрчиківі.

В порядку усунення негативних моментів шкільного буття рекомендується (категорично) всім робітникам, а найпаче зав. школою найтісніше звязатись з місцевими органами влади і держати безперервний звязок з повіт. В.Н.О; 2) Зараз-же упорядкувати книгозбірню, вийняв всю непотрібну літературу і дост. до В.О (відділ освіти, авт.). 3) Завести класні журнали, розпочав учот праці, згідно розпор (рядження, авт.) Тубосвіти. 4) Привести до охайності шкільне помешкання і надалі підтримувати його в такому стані. 5) Більш уважніше ставитись до розпоряджень В.О (відділ освіти, авт.), надсилаючи що-місячні відчити, а також інформувати про стан школи.

Повітовий інспектор СОУ. (Яковенко)»

«22 ІІІ-23 р. Був у школі.

Ремонт і досі не початий. Не зважаючи на неодноразові розпорядження, школа й по цей час задруднюється різними зборами. За невиконання розпорядження зав. школою т. Терчикові висловлюється суворий виговор і пропонується під його особисту відповідальність надалі не допускати цього.

По-друге, зараз час увійти в порозуміння з райвиконкомом і розпочати ремонт.

Інспектор соц. виховання Н. Яковенко.»

«28 Ж - 24 р. Відвідав Тарандишівську 4-х комплектну трудову школу. Помешкання відремонтовано. Проводити працю можливо. Класи оздоблені зеленню. На стінах маютьяся портрети революційних діячів... Педпраця ведеться по комплексній системі. В ІІІ класі, розробився комплекс: «уготування ґрунту для озимини.» Почувається, що зв'язок між працею дітей і навчителем налагоджується... Канцелярія і книги приведені в порядок. Взагалі школа робить краще враження, чим в минулому році.

(Підпис нерозбірливий).»

«19-20/V 1926 року. Відвідав Тарандишівську трудову школу. Господарчий бік установи перебуває в слідуючому стані: землі школа має $3\frac{3}{8}$ десятини. Необхідним майном забезпечена, різні господарські та канцелярські потреби задовольняються регулярно, але не в достатній кількості. Необхідний ремонт переведений (оригінал, авт.) перед початком учбового року на кошти РВК (райвиконком, авт.) відпущено 60 крб за спецкошти. Витрачено 60 крб. ...

Навчання початку учбового року розпочалося 23.Ж - 25 р. через пізнє скінчення ремонту....

Було учнів спочатку 232. (1 кл. 41 (учнів, авт.) ІІ-58, ІІІ-44, ІV-51, V-41). Залишило школу по домашнім обставинам - 9 учнів. Зараз одвідує школу пересічно 270 уч. Дітей 8-9 років охоплено школою - 26; всього мається по обчисленню 67. Підручниками діти забезпечені на 95% за кошти батьків.

Праця в школі переводилась за триместровими планами з орієнтовкою на комплексну систему...

Участковий інспектор Нар. Освіти (перозбірливо)».

«21 жовтня 1931 року відвідав школу і виявив слідуюче:

- 1. Шкільного комітету ще не організовано.*
- 2. Метод-секцій та виробнарада не працюють.*
- 3. Школа працює безп'яново, немає оперативного, по політехнізації, самоврядування, гуртків, немає плянів вчителів старшого та молодшого віку, що довело до рвачества в роботі, та невиконання директив партії та уряду.*

Пропоную до 31 жовтня 1931 р. зробити слідуюче:

1. Організувати «шкільний комітет», розбити його на бригади, та добитись роботи цих бригад.
2. Налагодити самоврядування, скласти план, та пов'язати його з планом Ю. А. (юних лєнінцїв, авт.) та роботою гуртків.
3. Скласти та затвердити плани роботи вчителїв.
4. Скласти та заключити умову з колгоспом.
5. Добитись плянкової роботи в майстернях.
6. Відремонтувати приміщення школи (поскмити), а також привести в належний вигляд вихідник.
7. Чітко пов'язати роботу школи з роботою громадських організацій, щоб не було проривів як в школі, так і на громадській роботі.
- ...
11. Організувати для дітей інтернат та гарячі сніданки.
12. Скликати нараду куца та поставити відчит зав. школи про хід роботи в школі.
13. Заключити соц. змагання з іншою школою.

14. *Поставити питання перед сілрадою, щоб остання поставляла майстерням необхідний матеріал.*

Інспектор Соц. виху Лезичко.»

«1932 р. 19 ХІІ-22 ХІІ

... Робота в школі переводиться за кабінетною системою (один кабінет знаходиться в другому будинку) і діти ходять до такого по черзі кожен клас, чим порушується нормальний хід роботи, бо за перерву діти мусять одягнутися і перейти до іншого приміщення.

Немає чіткості в роботі зава та помзава.

... Не скрізь є умивальники, рушники та бачки...

На даний момент не організований сніданок при школі.

Недостатньо школу забезпечено підручниками та наочненням, що негативно відбувається на роботі...

Інспектор РВНОС. (підпис).»

Протягом 1933 року жодного запису в книзі контролю немає.

Ложечкін Сергій Дмитрович (директор Тарандицівської середньої школи з 1936 р. до 1941 р.)

«4-5-6/Ю-1934 р. Відвідав школу, обстежив її роботу, був присутній на 7 уроках та провів виробнараду. Під час обстеження виявив:

«Стан планування та облік роботи задовільний: школа має річний учебно-виробничий план, всі навчателі мають квартальні плани та складають щоденники.

Відвідування задовільне: по 1 класу воно становить 97,5%, по другому-90%, по третьому - 92%, по четвертому - 97%, по п'ятому - 90%, по шостому - 90% і по сьомому - 97%, а в середньому по школі - 93,2% ... Гарячі сніданки видаються всім учням безкоштовно.

Созмагання розгорнуто: школа в цілому змагається з Губської школою, клас із класом...

... Піонеризована школа на 46,6%. План піонерроботи є, але не відгувається завзятої боротьби піонерів за якість учоби та свідому труддисципліну. Робота з жовтенятами не ведеться. Методробота ведеться, але бракує в ній критики і самокритики, відсутня організація відкритих уроків та їх обговорення.

Інспектор-методист (підпис). Кривцов.»

22.01.1935 року був утворений Азирківський район у складі 16 сілрад шляхом відокремлення від Лубенського і Турятинського районів.

Тарандишівська сільська рада теж увійшла до складу Азирківського району.

Наступний запис 05.06.1935 року вже представника Азирківського РВНО.

«5.VI-1935р.

Відвідав школу, обстежив роботу по оздоровчій кампанії та підготовку до нового навчального року. Був на іспитах в VII класі (усна розмова).

При обстеженні виявив наступне:

1. Дит(ячий, авт.) майдан розпочав свою роботу 5.VI-1935 р., всього охоплено 100 учнів; в 1 зміну - 50 учнів і в другу - 50 учнів. Учням дається 1 раз в день харчі (хліб і приварок)... Початок праці дитячого майдану о 9 год. На час оздоровчої кампанії прикріплено два вихователі, відповідального за оздоровчу кампанію піонервожатого тов. Чурину. Діти збір коштів на підручники на новий навчальний рік в незадовільному стані. На час обстеження зібрано готівки 350 крб, а потрібно 1100 крб.

Старі підручники початкової школи збережено повністю. На дані потреби негайно всім вихователям та класним керівникам провести глибоку роз'яснювальну роботу серед батьків і забезпечити 100% виконання плану збирання грошей на підручники.

Інспектор-методист (підпис).»

Запис інструктора-методиста Лазірківського РВНО Демі Т.Т. від 16-18 жовтня 1936 р.

«Виявив: хороший, культурний розвиток пришкольного господарства, яке дійсно з'являється зразковим для колгоспників і підводить міцну матеріальну базу для хорошої організації учбово-виховної роботи школи. Це є наслідок серйозного уважного самовідданого ставлення з боку директора школи т. Ложечкіна С.Д. до виконання доручених йому завдань... ..Згідно рішення президії Лазірського РВК (райвиконкому) 17 жовтня мною проведено злиття Вильської початкової школи до Тарандилицької...

...Вважаю за необхідне:

...До 20 жовтня привести вигляд всіх учнів до культурного стану.

Терміново забезпечити школу партами (до 10-15 шт.). В кожному будинку, як правило мусить бути з водою запертий на замок бачок та кухоль. Взяти до відома повідомлення директора школи про те, що до Жовтневих свят обладнання піонерського клубу буде закінчено.

Вжити всіх заходів, щоб розгрузити завпеда школи Мельника від великого навантаження годинами й забезпечити його систематичну, конкретну допомогу та контроль над роботою кожної дитини, класу, учителя.

Повести, згідно вказівок, широку масово-роз'яснюочу роботу по педагогізації батьків. До 10 листопада організувати батьківський університет...

...Вжити всіх заходів, щоб учні 8 класу не курили.»

В наведених витягах із записів інспекторів прослідковується не тільки хронологія і стилістика того часу, а і висвітлюються проблеми освіти радянського довоєнного

часу, особливості вимог до школи. З них можна побачити всі аспекти як виховної, так і навчальної роботи. Школа займалася не тільки освітньою діяльністю, а і продуктивною працею в майстернях, на ділянках, у полі.

Сама назва «трудова» це підтверджує.

Поступово змінюються статус і назви працівників освіти. На початку ХХ століття вчителів називали шкільними працівниками, а директора - зав. школою. Пізніше з'явилося слово «навчитель», потім «вчитель» і директор школи. В 20 роках ХХ століття була досить поширена абревіатура «шкрабл» (шкільные работники). До речі, в ті роки шкільне самоврядування навіть мало право звільняти і вибирати вчителя. Рівень знань від цього помітно знизився (адже ніхто не хотів мати вимогливого вчителя) і незабаром від такої практики відмовилися. Освітній рівень вчителів був низьким: 7-річна освіта вважалась вже престижною, а вчителів з вищою освітою було зовсім мало. Парандишівська школа в цьому відношенні була у виразному стані з двох причин. По-перше, в 1938 році школу із семирічки

реформували в 10-річчю. Це зумовило прихід більш освічених кадрів, які б могли забезпечити необхідний освітній рівень учням.

По-друге, в Лубнах відкрився в 1935 р. учительський інститут з трирічним терміном навчання для підготовки вчителів математики, фізики і інших природознавчих предметів.

У 1939-40 навчальному році в Тарандишівській десятирічці працювало 22 вчителі.

<i>№</i>	<i>Прізвище, ім'я, по-батькові</i>	<i>Освіта</i>	<i>Який предмет читає</i>
1.	<i>Ложечкін Сергій Дмитрович</i>	<i>незак. вища</i>	<i>Директор, біологія</i>
2.	<i>Кацун Петро Наумович</i>	<i>незак. вища</i>	<i>Завуч, фізика</i>
3.	<i>Пилипенко Левко Демидович</i>	<i>вища</i>	<i>Мовник</i>
4.	<i>Тихонович Михайло Григорович</i>	<i>незак. вища</i>	<i>Мовник</i>
5.	<i>Кацун Наум Іванович</i>	<i>Вища</i>	<i>Мовник</i>
6.	<i>Оладіна Наталія Степанівна</i>	<i>2х-річна інозем.</i>	<i>Іноз. мова</i>
7.	<i>Поломаренко Ольга Юхимівна</i>	<i>незак. вища</i>	<i>Мовник</i>
8.	<i>Кімарська Тамара Дем'янівна</i>	<i>середня</i>	<i>Нім. мова</i>
9.	<i>Мищенко Лука Меродієвич</i>	<i>вища</i>	<i>Математик</i>
10.	<i>Войтенко Сара Федорівна</i>	<i>незак. вища</i>	<i>Математик</i>
11.	<i>Кімаровський Ілля Григорович</i>	<i>середня</i>	<i>Математик</i>

<i>№</i>	<i>Прізвище, ім'я, по-батькові</i>	<i>Освіта</i>	<i>Який предмет читає</i>
12.	<i>Потій Галина Семенівна</i>	<i>вища</i>	<i>Хімія</i>
13.	<i>Хавренко Дуся Тимосфіївна</i>	<i>середня</i>	<i>Біолог</i>
14.	<i>Потій Микола Іванович</i>	<i>вища</i>	<i>Хімія</i>
15.	<i>Абраменко Павло Митрофанович</i>	<i>вища</i>	<i>Географія</i>
16.	<i>Грінченко Андрій Миколайович</i>	<i>вища</i>	<i>Історія</i>
17.	<i>Богинич Порфирій Опатійович</i>	<i>незак. середня</i>	<i>Поч. класи</i>
18.	<i>Кашун Ганна Вакумівна</i>	<i>середня</i>	<i>Поч. класи</i>
19.	<i>Пилипенко Любов Остапівна</i>	<i>незак. середня</i>	<i>Поч. класи</i>
20.	<i>Богинич Оксана Кирилівна</i>	<i>середня</i>	<i>Поч. класи</i>
21.	<i>Назарець Михайло Антонович</i>	<i>незак. середня</i>	<i>Поч. класи</i>
22.	<i>Софієнко Александра Максимівна</i>	<i>незак. середня</i>	<i>Поч. класи</i>

На кінець навчального 1939-40 рр. кількість учнів становила 465 осіб. З них наповненість класів: 1 - 34 учнів, 2^а - 24 учнів, 2^б - 25 учнів, 3 - 44 учні, 4^а - 23 учні, 4^б - 24 учні, 5^а - 25 учнів, 5^б - 24 учнів, 6 - 41 учень, 7 - 36 учнів, 8^а - 37 учнів, 8^б - 31 учень, 9^а - 28 учнів, 9^б - 29 учнів, 10^а - 20 учнів, 10^б - 21 учень.

З 465 учнів переведено до наступних класів 390 учнів, залишено на другий рік 31 учень, і учні, які мають повторні іспити на осінь - 44 особи.

У 1938 році Шарандишівська школа зробила свій перший випуск 10 класу - 20 учнів, переважно діти колгоспників. У 1988 році, через 50 років відбулася зустріч їх у рідній школі. До цієї дати дожили 13 чоловік, а на зустріч приїхали 12 чоловік. 10 випускників працювали вчителями. Їхній загальний педагогічний стаж становить 325 років. На час зустрічі майже всі були на заслуженому відпочинку, виховали дітей, виховують внуків.

Перший випуск 10-класників 1938 року

- 1. Монастирний Михайло Якович*
- 2. Сидоренко Василь Іванович*
- 3. Василенко Уляна Захарівна*
- 4. Кайдаш Марія Микитівна*
- 5. Домбровська Ганна Василівна*
- 6. Василенко Наталія Петрівна*
- 7. Сидоренко Ганна Данилівна*
- 8. Богинич Іван Ілліч*

9. *Кайдаш Микола Михайлович*
10. *Кайда Григорій Сергійович*
11. *Порода Марія Андріївна*
12. *Ступка Григорій*
13. *Демченко Параска Данилівна*
14. *Сидоренко Іван Ілліч*
15. *Журавель Ганна Іванівна*
16. *Тереминко Віра Степанівна*
17. *Чупир Ольга Федорівна*
18. *Василенко Тріська Захарівна*
19. *Чупир Тетяна Іванівна*
20. *Федоренко Дмитро Мусійович*

Із записів у візитаційній книзі школи, річних звітів школи відомо, що в період з 1922 року по 1941 рік директорами шкіл працювали Довбуш (ініціали невідомі), Терчишів (ініціали невідомі), Безрутенко Ю.А., Ложечкін Сергій Дмитрович, Мришко Євген Семенович, Пінчук Т.П., Зленко (ініціали невідомі).

1988 р. Зустріч випускників 1938 року

1 травня 1941 р. Музично-хоровий гурток Тарандинцівської середньої школи

1 травня 1941 р. Хорова група музично-співочого гуртка.

Розділ ІІІ. Період воєнних лихоліть та післявоєнні роки

Не збереглися відомості про діяльність школи в період фашистської окупації. В двоповерховому приміщенні школи була розміщена комендатура. Із розповідей старожилів відомо, що в період окупації функціонувала початкова школа, яка була розміщена в одному із приміщень земських будівель школи, побудованих в 1913 році.

Відступаючи, фашисти спалили двоповерхове приміщення школи, клуню, хліб у скиртах.

А вже наступного дня, 18 вересня 1943 року, в село вступили партизани, і слідом за ними регулярні частини Червоної армії.

Через деякий час у школі, у двох земських приміщеннях відновились шкільні заняття. Немалюкою була шкільна наука того часу. Класні кімнати опалювались грубали, які топили соломом, хмизом, відходами сільськогосподарських культур. Замерзало чорнило в чорнильницях. В переважній більшості учні носили книги в полотняних торбинках і лише щасливчики могли десь розжитись польовими

офіцерськими сумками. Освітлення в ранкові години і, при потребі, у вечірні здійснювалось газовими лампами: одна на столі у вчителя, і одна на стіні. Не було підручників, зошитів. Доводилось писати на полях газет і журналів, на зворотній стороні плакатів, які різали на аркуші і зшивали. Вчителі відшукували на горющі школи довоєнні зошити, виривали чисті аркуші, зшивали і давали учням. Класні журнали велися у звичайних учнівських зошитах. У кожному класі налічувалося від 35 до 45 учнів. При такій кількості учнів не вистачало класних кімнат у двох земських приміщеннях. Учні розміщували навіть у коридорах. В середині 50-тих років з'явилося місцеве електричне освітлення. Це дало змогу організувати навчання у дві зміни. Учні 1-7 класів навчалися у першу зміну, а учні 8-10 класів у другу.

*1944 рік, перший випуск після війни. Випуск 10²⁰ класу.
У центрі Кацун Н.І., Барабаш Ф.В. (директор школи)*

В той час до старших класів ходили учні із сіл Карпилівка, Булатець, Город'ї, Біївці, Єнківці, Новаки, Пишне, Остапівка, Богодарівка, Вила, Губське, Духова, Ганці, Тарандиці, Калайдиці. Частина з них знаходили в Тарандицях квартири і взимку добиралась додому тільки у вихідні дні, а учні з Богодарівки, Остапівки, Вил, Губського, Єнківець, Біївець, Пишного майже всі щодня в будь-яку погоду після занять добиралась вночі додому, після другої зміни. Але, незважаючи на такі важкі умови, відвідування учнями занять було хороше. Лише під час зимової завірюхи чи осінніх великих дощів діти з інших сіл пропускали заняття.

Важко сказати, чим це було зумовлено: відповідальністю, потягом до знань, чи соціальним становищем дітей села?

Можливо, бажання і перспектива долучитись до досягнень культури, науки і техніки були стимулом до навчання, щоб потім, вступивши до навчального закладу, одержати путівку в життя чи вступивши до лав робітників різних підприємств, шахт, поїхавши працювати на новобудови, покращити своє досить скрутне у повсенні

роки матеріальне становище, мати можливість матеріально підтримувати своїх рідних, почувати себе гідними часу людьми. Саме випускники тих років і є гордістю школи. Серед них академіки, доктори і кандидати наук, поети, письменники, заслужені працівники у різних галузях науки, культури, виробництва.

У післявоєнний період школа переживала нелегкі часи. Учні в класах були різні за віком. Часто різниця сягала 4-5 років. Вимоги районного і обласного керівництва до обсягу знань, дисципліни учнів були високими. А тому і вимоги вчителів до рівня знань теж були відповідними. Збереглися класні журнали тих років. Навіть у досить сильних учнів оцінки за чверть могли бути незадовільними. Але майбутнє показало, що багато з них досягли великих успіхів у різних галузях науки, стали кандидатами і докторами наук. Радянська система була досить сильною в пропагандистському відношенні. Жовтенята, піонери, комсомольці - такі ступені вікового виховання були ефективним впливом на свідомість дітей. Справжньою трагедією для учня була подія, коли його не приймали до піонерів, а тим більше, до

комсомолу, за порушення шкільної дисципліни. Одним із найбільших покарань було виключення з цих організацій. Особливо це стосувалось комсомольців, бо тоді закривалась дорога до вищих і середніх навчальних закладів, до будь-якого кар'єрного зростання. Навіть під час призову до лав Радянської Армії таких юнаків направляли до будівельних батальйонів, чи в інші неprestижні роди військ. У шкільних табелях учнів була графа для оцінки з дисципліни. Сюди входило не тільки сумлінне відношення до навчання і поведінка на уроках. Висока оцінка з дисципліни включала громадську активність учнів у позакласних заходах, участь їх у заготівлі металолому, макулатури, лікарських трав, участь учня у допомозі колгоспу у вирощуванні і збиранні сільськогосподарських культур.

Окремо згадаємо саме участь школи у допомозі колгоспам. Як правило, після першого дзвінка в школі заняття проводились лише кілька днів або тижнів. А потім учні 4-10 класів включались до збирання огородніх культур, картоплі, столових буряків, підбирання на оброблених площах цукрових і кормових буряків. Далі наставав період

збирання кукурудзи. За спогадами учнів 50 років, така робота могла продовжуватись майже до новорічних свят. Можливо, сучасному поколінню учнів це здасться передбільшенням, але в ті роки учням 7-8 класів іноді доводилось ламати кукурудзяні качани майже до середини грудня.

Навесні також часто учні брали участь в прополці, посадці огородніх культур.

Якщо архівні матеріали дореволюційного періоду свідчать про те, що заняття в школах починалось після Покрови і закінчувались весною з початком польових робіт офіційно, то післявоєнний період для школи був майже подібним. Різниця лише в офіційному початку і закінченні навчального року.

Можна уявити, як виконувалась шкільна програма, розрахована на 9 місяців, за половину цього терміну. Разом з тим поступово прогресували технології вирощування і збирання врожаю сільськогосподарських культур. З'явилися зернозбиральні, бурякозбиральні, кукуруддозбиральні, картоплезбиральні комбайни.

Участь учнів у сільськогосподарських роботах помітно зменшилась, але повністю від їх допомоги господарства не відмовились навіть до початку 2000 років.

1946 рік, випуск 10го класу.

У першому ряду вчителі Остапенко М.Й., Голояд О.Я., Барабаш Ф.В. (директор школи), Кацун Н.І.

7-ий Випуск Шко. Чарандицівської С. школи
 Лазірського р-ну Палтавської обл.

1949 1950

A grid of 60 oval portraits of students, each with a name label below it. The names are arranged in rows and columns, with some larger portraits interspersed.

Шостак М.	Бойко К.	Керемчук Н.	Савосцьянченко С.Р. К.С. Керемчук	В. Ярибаш Ф. Директор	Лимаренко П.П. Забуч Школи	Митченко В.	Мирець Р.	Ланца О.	Ворженко Л.					
Смоленко І.	Зозуля Н.	Кочерга Н.	Свириченко І.	Осватченко М.Н. Влад. Учитель. Директ.	Демченко Ф.М. Викладач. Учитель	Дубошан О.П. Викл. Росном. - лит.	Шершень В.	Кочерга В.	Мирчик Н.	Данил П.				
Лисівко С.	Палченко В.	Сало П.	Зозуля Н.	Сало В.	Костюк В.	Беленко Н.	Сало Н.	Лисівко І.	Лисівко С.	Сало І.	Сало С.	Салочко Ф.	Салочко В.	Лисівська В.
Повний І.	Сіменко Н.	Салочко П.	Борисенко О.	Кочерга П.	Кочерга П.									

Школа в Лазірському р-ні

У центрі: Савустяненко Ф.В., Барабаш Ф.В., Лимаренко П.П., Журавель Я.І., Остапенко М.Й., Дубовик О.П.

*Педагогічний колектив Тарандинцівської середньої школи, 1950 рік.
Лимаренко П.П., Голояд О.Я., Дубовик О.П., Остапенко М.Й., Вісіна О.І., Журавель Я.І.,
Лазоренко І.Д., Демченко П.Д., Худенко Л.О., Павленко К.М., Павленко І.В.*

Коломиец Г.А.

Паркомченко Л.А.

Волошина Н.Д.

Леоненко А.П.

Кильчинская Г.А.

Проценко О.П.

Остапенко И.Т.

Чанко А.Р.

1952 **9-ий ВИПУСК 10-го КЛ** Тарандинцівської с.школи Лазірського р-ну Тьомківської обл. 1953

 Савостян М. В.	 Носик М. В.	 Легуша М. В.	 О. П. Дубовин вик. дошк. і літер.	 П. П. Зиморенко Зобуз шк.	 Ф. В. Барабаш директор	 Ф. В. Совост'яненко кв. керівник	 М. І. Остапенко вик. української літ.	 Стетенко М. І.	 Остапко В. І.	 Тишечко М. В.
 Стетенченко М. В.	 Бутрин М. І.	 Ушко Г. В.	 Д. Д. Хузенко збірок шк.	 У. М. Сошко вик. хресовник	 О. І. Вісіна вик. хімії	 О. М. Демченко вик. нірмови	 Кондратченко М. В.	 Стедоренко І. В.	 Шостак М. В.	
 Гушченко О. В.	 Сошко О. П.	 Тишечко М. В.	 Баран І. М.	 Кішко В. О.	 Демченко Г. І.	 Цьхура І. І.	 Стетенченко О. В.			
 Нич В. І.	 Тишченко В. І.	 Карпеч О. П.	 Юрченко О. В.	 Байдан О. І.	 Щербина В. В.					
 Похор Г. І.	 Омищенко М. В.	 Сордаченко Т. В.								

1953 р. Посвята в піонери

1953

10^й випуск 10-вкл. Марандинцівської сш
Лазарківського р-ну Полтавської обл.

1954

Іуденко І.О.
Фізрук сш

Біленко Н.З.
Викл. німецької

Делатовський В.К.
Викл. хімії

Вайнс О.П.
Викл. фізики

Лисаренко З.М.
Бібліотекар

Толстой О.Я.
Забук. записки

Савост'янов П.П.
Викл. фізики

Остапенко Л.Д.
Викл. історії

Сахнук В.К.
Викл. історії

Михайленко С.

Моноратський М.

Проценко П.

Лихайченко Л.

Забрицький І.З.
Викл. російської

Ліщенко Л.

Владимиров В.

Поріщенко П.

Завдак З.

КЕРІВНИК КЛАСУ

Зєбор З.

Маленко М.

Вашинько В.

Марончук М.

Курасенко К.

Стельма С.

Ліанець Л.

Тєбенко Т.

Розєрга Р.

Кєренко К.

Журавський З.

Богущ Б.

Кобзан К.

В. Корин В.

Жонич З.

Жолтар З.

Харасенко Х.

Ліщенко Л.

Журавський З.

Скєлка С.

Мосєца М.

Оршєченко О.

Зєславський З.

1954 р. Класний керівник Лимаренко Ганна Гнатівна

1955 р. Вчителька німецької мови Надія Василівна Біленко з учнями

1956 р. Савустяненко Ф.В. проводить урок фізики

1956 р. Вчитель математики Павло Павлович Лимаренко з учнями

1955

12-й випуск

Тарандинцівської с.ш.

10-го Класу 1956

Лазорковського р-ну

Малокута К. К.
вкл. фізику

Дубовик О. П.
вкл. російську мову

Біленко Б. Б.
вкл. математику

Ямаренко П. П.
зобу, школи

Борона І. А.
директор школи

Савост'яненко С.
вкл. математику

Демченко Ф. М.
вкл. історію

Горбун І. С.
вкл. математику

Власенко В. В.
вкл. фізику

Столярський С.

Юршків І.

Павленко А.

Бут Г.

Кішків К.

Демченко В.

Кішків К.

Моностирняк М.

Журав Л.

Юршків Г.

Шостак А.

Сидорук С.

Сидорук Г.

Сидорук М.

Кобуш В.

Сидорук І.

Демченко Ф.

Назаренко Я.

Голья Г.

Федьшків М.

Сидорук Г.

Хорук М.

Юршків К.

Сидорук І.

Шор В.

Золотарев Г.

Яшків М.

Ференко В.

Савост'яненко С.

Савост'яненко В.

Караш В.

Сидорук І.

14-ий випуск
Тарандицівської с.ш.

10-го Класу
Лазорковського р-ну

*1959 р. Вчителька Мотря Костівна Власенко з учнями
Теренецька Н., Сердюк М., Сахно Н., Кіяшко К., Мазняк М., Журавель О., Коломієць Л., Запара В., Кайдаш Л.,
Лазоренко М., Федоренко П., Щерба А., Обций М., Іркенко А., Кравченко А., Довбиш, Шматко.*

1959 р. Свято Першого дзвінка

*Розділ IV. Школа 60-90-х років. Збереження пам'яті
випускника школи, геніального українського поета
Василя Симоненка*

У 1972 році було розпочате будівництво нового приміщення школи господарським способом. Ця одноповерхова будова барачного типу зводилась без проектів і спеціалістів. Стіни були зведені заробітчанами із Західної України, а решту робіт проводили місцеві плотники, вчителі й учні. Це була будівля на 8 класних кімнат з невеликими вікнами. Закінчилось будівництво у 1975 році. Частина класів розмістилась у новому приміщенні, а решта учнів продовжувала навчатись у земських будівлях. Новобудова, на жаль, лише додала проблем учителям й адміністрації школи. Щороку у коридорі і 2-3 класних кімнатах доводилось замінювати дерев'яну підлогу, бо під час будівництва було постелено дошки, заражені деревним грибком. Пізніше в коридорі дерев'яну підлогу замінили на цементну плитку. Будівництво цього приміщення було розпочато директором школи Міщенком Миколою Максимовичем, а закінчено його

наступником Лисенком Іваном Семеновичем, який очолив колектив у 1974 році. З його ініціативи в 1975 році при школі була створена кролеферма на 200 кролів. Цей почин підтримали районні й обласні засоби інформування населення з метою створення подібних кролеферм при школах у всій області. Учні доглядали кролів протягом усього року. У канікулярний період доглядали згідно створеного графіка. Оволодівши шкільним трактором, доглядачі заготовляли корм, завозили його до кролеферми. Потоху азіотаж навколо цієї кролеферми стихав і до 1980 року вона припинила своє існування. Це був період, коли рішенням УВУ з'їзду КПРС був проголошений заклик створити при школах підсобні господарства.

Колгоспи надавали школам земельні наділи з тим, щоб учні вирощували для потреб школи овочеві культури, зернові. Весь комплекс робіт на цих ділянках виконували учні і вчителі, за винятком сівби і збирання зернових. Літні канікули для школярів, які працювали у виробничих бригадах, були умовними. Разом з економічним фактором це був один із методів трудового виховання, який на сьогодні, на жаль, втрачений.

1961 р. Виробнича бригада школи працює на дослідних ділянках

1976 р. Шкільна кролеферма

1977 р. Учні 9 класу прибирають територію сільського парку

1978 р. Практичне заняття з водіння трактора проводить Бут В.Г.

1978 р. Учні 10 класу на практичному водінні трактора під керівництвом Бута В.Г.

1978 р. Учень 10 класу Бабич В.

1978 р. Випускниця 10 класу Лідія Бут

1978 р. Учениця 10 класу Ніна Селюк

В 70-х роках, коли в школі було налагоджене виробниче навчання з тракторної справи, багато випускників ішли працювати трактористами, водіями. Практично, тракторні бригади й автогосподарства в районі поповнювались за рахунок випускників школи.

Назва школи на той час була «середня, політехнічна з виробничим навчанням».

Майже всі вчителі були агітаторами в колгоспних підрозділах, а в особливо напружені періоди обробітку ланів і збирання сільськогосподарських культур залучались до практичної участі.

У кінці 60-их років вчителі школи, і особливо директор М.М. Міщенко, почали збирати відомості про випускника школи, відомого поета-шестидесятника Василя Андрійовича Симоненка. Цього талановиті вірші не могли бути не помічені і за межами Радянського Союзу.

Першою ластівкою пам'яті Василя Симоненка у школі був вечір, присвячений 40-річчю від дня народження поета у 1975 році. Підготували його директор школи І.С. Лисенко, вчителі М.М. Міщенко, Т.А. Сидоренко.

Із спогадів І.С. Лисенка:

«Багато цікавого дізналися на тому вечорі учні від фронтовика, учасника оборони Ленінграда, колишнього директора школи, який віддав їй 17 років свого життя, М.М. Міщенко.

Дбайливими руками Миколи Максимовича було виготовлено стенд, присвячений двом поетам - Петру Артеменку, чийм ім'я була названа обласна літературна комсомольська премія, та Василю Симоненку...

Саме від М. М. Міщенка я вперше дізнався, хто такий Василь Симоненко. Було прийняте рішення увічнити в школі пам'ять про Василя Симоненка, створити в школі його музей, а школі присвоїти ім'я Василя Андрійовича Симоненка.

Мене підтримали голова виконкому Шарандишівської сільської ради Катерина Іванівна Шостак, голова правління колгоспу Борис Іванович Селюк, завідувач райвно Григорій Іванович Сурмило, голова правління колгоспу ім. 40-річчя жовтня Василь Миколайович Даценко, секретар парторганізації цього колгоспу Микола Петрович Мисник, уповноважений РК КПСУ Іван Костянтинівич Курченко»...

...А 20 листопада 1976 року в село приїхали письменники з Полтави та Лубен - Олександр Чуча, Петро Лубенський, Володимир Малик і Олександр Ковінька.

Після зустрічі з колгоспниками відбулася цікава зустріч з учнями і вчителями школи. Письменники поділилися своїми творчими планами, зачитали уривки зі своїх творів. Після цього ми відвідали кабінет української мови та літератури, де М. М. Міщенко розповів письменникам про роботу з відродження пам'яті Василя Симоненка. Зокрема, він сказав, що звертався до Спілки письменників України ще в 1967 році.

У таких умовах у школі починала відроджуватись пам'ять про поета-земляка Василя Симоненка.

Через дев'ять років, у 1985 році, вже на офіційному рівні відзначили 50-річчя від дня народження поета. Від того часу історія школи нерозривно пов'язана з ім'ям Василя Симоненка.

Продовжувався навчальний процес. У 1984 році рішення райкому партії і райвиконкому (М. І. Сурмач, другий секретар райкому і В. К. Малик, письменник) про встановлення меморіальних дошок на честь 50-річчя від дня народження Василя Симоненка на Біївецькій і Тарандишівській школах було направлено до Полтавського обкому партії, ЦК Компартії України і Спілки письменників України. Дозвіл на святкування 50-річчя Василя Симоненка був одержаний, були встановлені меморіальні дошки. Педагогічний колектив і учні продовжували пошуки матеріалів про життя і творчість Василя Симоненка. У кабінеті української мови та літератури вже з'явилися три стенди, присвячені творчості поета. Вчителі

української мови Т. А. Сидоренко і К. М. Дорош збирали по кринжі все, що стосувалось творчості Василя Симоненка, оформили два альбоми, які зберігаються нині в музеї.

Збудоване в 1975 році шкільне приміщення не задовольняло вимог часу. Кількість учнів у класах зменшувалась внаслідок кількох причин: по-перше, позбавився міграційний процес із села в місто. По-друге, у навколишніх селах, з яких учні ходили до школи в селі Тарандиці, відкрились десятирічки (Останівка, Духове, Калайдиці, В. Булатець, Новаки). У 1986 році в школі налічувалось 138 учнів. У всіх навколишніх селах були побудовані нові шкільні будови, і лише в селі Тарандиці, яке протягом двох століть було центром навчання, не було сучасного приміщення школи. Нові методики навчання вимагали від освітян не тільки технічного оснащення уроку, а і сучасних умов його проведення. Звичайно і ці фактори впливали на наповненість школи.

1960 р. Екскурсія на природу

1960 р. Класний керівник Сидоренко Г.А.

ТАРАНДИНЦІВСЬКА СЕРЕДНЯ ШКОЛА
ВИПУСКНОМУ КЛАСУ

Лук'янченко Н.В.

Лазоренко У.І.

Савотинченко Ф.В.

Демченко Л.Д.
завуч

Мищенко М.М.
директор

Сидоренко Г.А.
класний керівник

Демченко Ф.М.

Павленко Г.О.

Дубовик О.П.

Різник А.В.

Журавель О.Г.

Коломієць Л.В.

Кир'ян О.Л.

Поліщук О.Ф.

Вогниш Л.А.

Мусієнко Г.П.

Теремешка

Михайленко В.

Сколот Г.С.

Качура О.В.

Гончар Л.О.

Федоренко П.К.

Бердюк Н.М.

Павленко Г.І.

Загірська

Штанко Г.Г.

Гаррик Л.В.

1962 р. Піонери на марші. На задньому плані будівля школи

1962 р. Свято Останнього дзвінка

1963 р. Піонери крокують на піонерське вознище. На задньому плані Святогеоргіївська церква

1970 р. Педагогічний колектив школи

1976 р. Свято Першого дзвінка. Виступають директор школи Лисенко І.С. і голова колгоспу Дяченко М.Г.

1977 р. Свято Першого дзвінка

1977 р. Свято Першого дзвінка

1977 р. Свято Першого дзвінка. Виступає голова колгосту Дяченко М.Г.

*1977 р. Посвята випускників школи в хлібороби
«Клянемося! Ми продовжимо справу батьків і станемо справжніми хліборобами»*

1977 р. Урочиста лінійка, присвячена святу Останнього дзвінка

1983 р. Педагогічний колектив школи

*Зліва направо: Дорош К.М., Галич Г.Г., Дорош М.М., Ільченко Т.В., Ільченко В.Я.,
Цуканова Л.І., Павленко М.І., Алексєєв В.Г., Порода Н.А., Алексєєва Л.М.*

Розділ V. Наші вчителі

Із спогадів директора школи (1987-2009 рр.)

Буца Василя Григоровича

Шлях мій до школи був непростий. Закінчивши у 1971 році з відзнакою Березоворудський сільськогосподарський технікум і одержавши диплом механіка, я прийшов у колгосп на посаду бригадира тракторної бригади. Робочий день влітку починався о 5 год. ранку і закінчувався об 11-12 год. вечора, без вихідних. Восени 1973 року директор школи Міщенко М.М. звернувся до мене з пропозицією стати вчителем виробничого навчання - читати основи механізації. У школі був напіврозібраний трактор МТЗ-2. Під час зимових канікул відбуксировували його до Губської тракторної бригади. Організувалось ядро ентузіастів з учнів 9-10 класів, які відремонтували трактора і вже своїм ходом повернулися до школи. Трохи пізніше з'явився і зернозбиральний комбайн, який взимку був у розпорядженні учнів, а в сезон збирання врожаю його використовували в колгоспі. Була і списана зернова сівалка.

Таким чином з'явилась матеріальна база. Із стін школи вже виходили підготовлені механізатори, які шли працювати в колгосп за спеціальністю без додаткового навчання. Школа вважалась однією з кращих у районі з підготовки кадрів. Я був обраний керівником методичного об'єднання вчителів виробничого навчання.

Влітку 1979 року мене викликав до себе завідувачий районним відділом освіти Сурмило Григорій Іванович і в категоричній формі зобов'язав вступати до педагогічного інституту. Восени 1979 року я вступив до Полтавського педагогічного інституту ім. В. Т. Короленка на загальнотехнічний факультет заочної форми навчання, який закінчив у 1984 році за спеціальністю «учитель загальнотехнічних дисциплін і креслення».

Восени 1987 року мені запропонували очолити педагогічний колектив. Відмовлявся, відчував невпевненість у своїх силах, але все ж згодом після тривалих сумнівів і роздумів погодився очолити школу. Так почалася 22-річна «одісея» мого життя в якості директора школи. На перших етапах набив немало шишок, адже

досвіду керівництва навчальним закладом не мав, але поступово почав вчитись на власних помилках, і справи пішли на краще.

Поряд з іншими проблемами давно назріла проблема будівництва школи. Будучи депутатом сільської Ради, звернувся до сесії сільської Ради з проханням ініціювати будівництво школи. Колгосп на той час уже досяг мільйонних прибутків і мав можливість фінансувати будівництво. Голова колгоспу Бородай Василь Степанович дав згоду на таке фінансування. Звернувся разом з В.С. Бородаєм до райвиконкому про початок будівництва, але там не одержали підтримки.

Вирішив ризикнути і звернутись до першого секретаря обкому партії М'якоти Олексія Сергійовича як рядовий комуніст.

Взяв із собою звернення депутатів сільської ради і поїхав до Полтави на «височайший» прийом. Справа в тому, що кар'єра М'якоти О. С. починалася в селі Парандинці. Саме це і додавало мені сміливості звернутися до нього, і я не помилився. Дізнавшись, звідки я, він прийняв мене, розпитав про сільські справи, і

відразу дав розпорядження проектному інституту почати проектування школи. У проектному інституті мені дали зразки проектів на вибір. Я взяв кілька, які, на мій погляд, задовольняли вимоги часу, і привіз на узгодження до голови колгоспу Бородая В. С. Разом з ним вибрали проект майбутньої школи.

Проектування через деякий час затрималось через надвелике навантаження на проектний інститут, коли у Вірменії стався землетрус. Довелося знову звернутись до М'якоти О. С., щоб прискорити проектування. Нарешті, весною 1989 року проект був закінчений і на засіданні райвиконкому затверджений план будівництва школи на 366 учнів, із плавальним басейном. Будівництво було доручено Ауденському агробуду під керівництвом О. Ю. Жорольського. Головний інженер проекту Ттомілович В. С.

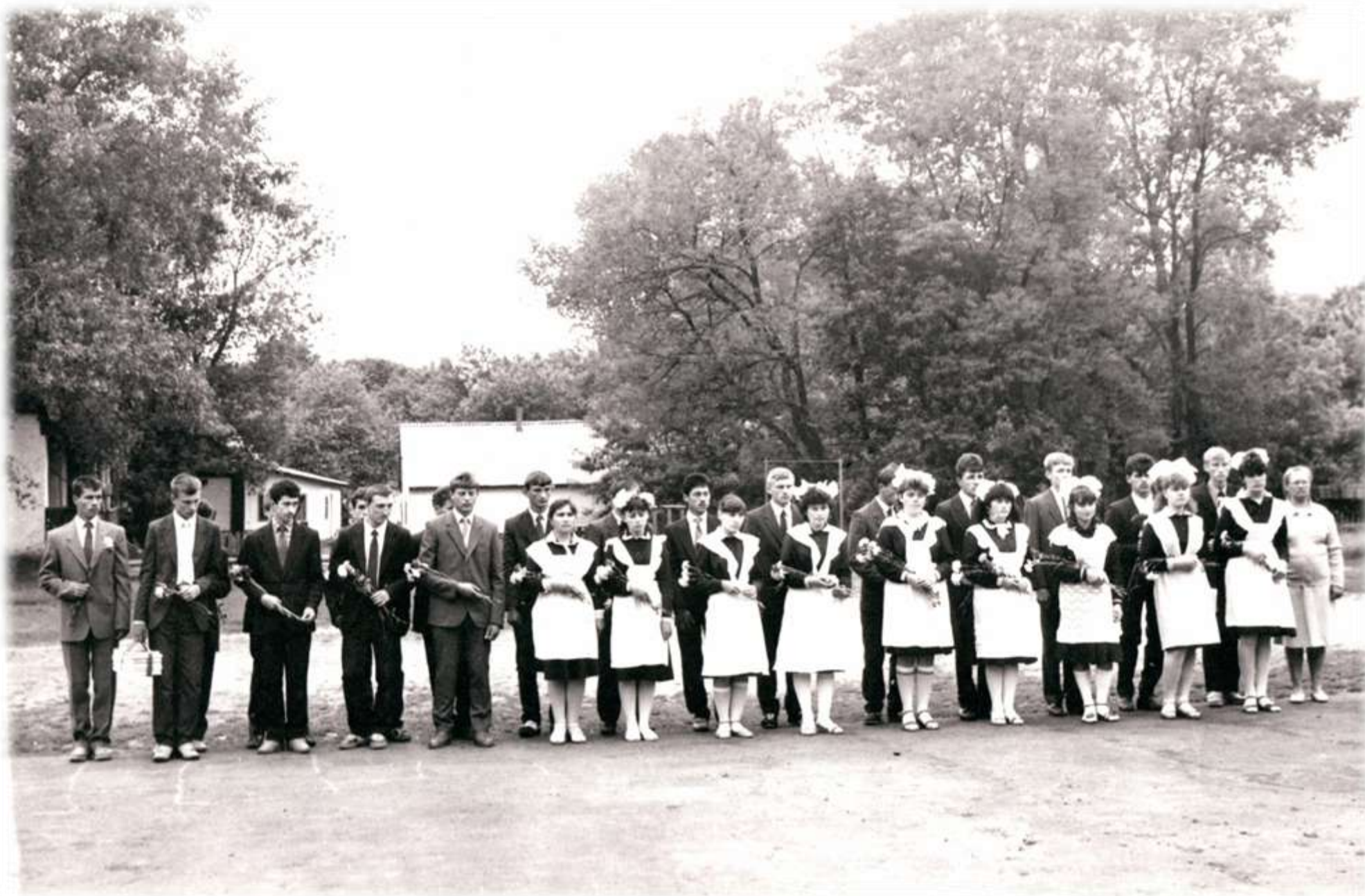
Паралельно із наглядом за будівництвом мені довелося займатись комплектуванням матеріально-технічної бази школи. Пошуки меблів і іншого обладнання забірало багато часу і зусиль; адже завжди доводилось бути в ролі експедитора і вантажника.

1988 р. Останній дзвінок

1988 р. Випускники на сцені будинку культури

1988 р. Останній дзвінок

1989 р. Прощання зі школою. Виступають директор школи Бут В.Г., секретар парторганізації Безрук М.В.

1989 р. Директор школи Бут В.Г. і завуч Алексеева Л.М. із випускниками

Стали в нагоді і мої знання із будівельного креслення, які я одержав в інституті. Майже кожного дня на будівництві я знаходив порушення будівельних норм і відхилень від проекту. Доводилось воювати із будівельниками і їх керівництвом.

Навіть при закінченні будівництва і підписанні акта про введення в експлуатацію мені довелося скласти свого акта про 93 недоробки, які повинні були будівельники усунути. Цей акт до цього часу зберігається у сейфі директора школи з підписом і печаткою підрядника, а недоробки так і залишилися не виконані. Нову школу урочисто відкрили 1 вересня 1995 р. Недоробки, ті, що були посильні, члени педагогічного колективу разом з учнями вже усували самостійно.

Упорядкування території навколо школи здійснювалось ще три роки. Біля двох років обладнували навчальні кабінети необхідним унаочненням, технічними засобами навчання. Залишався порожній актовий зал. Розвал Радянського Союзу і сільськогосподарських підприємств (колгоспів, радгоспів і ін.) позначився на фінансуванні. Шукати спонсорів на той час була марна справа. Дізнався випадково

від голови колгоспу Денисенка М. П., який на той час вже очолив господарство, що в Києві в економічному університеті працює ректором випускник нашої школи Павлинко Анатолій Федорович. Вирішив нанести йому візит. Розповів про наші проблеми. Анатолій Федорович прийняв мене привітно, з розумінням віднісся до наших проблем і пообіцяв допомогти. З того часу і почалася тісна співпраця школи і Київського національного економічного університету. За роки спілкування Павлинко А. Ф. допоміг придбати для школи багато потрібних меблів, 29 комп'ютерів, обладнати повністю актовий зал меблями, завісою на сцену, озвучити. Була укладена угода про співпрацю школи й університету, що дало можливість кращим учням школи навчатись в університеті, викладачі університету направлялись в школу читати лекції з економіки. Біля 20 випускників школи навчались і навчаються в університеті й одержали вищу освіту завдяки цій угоді.

Окремо потрібно згадати добрим словом керівників колгоспу ім. Калініна Бородаєв В. С. і Денисенка М. П. Перший дав згоду на початок будівництва школи і

його фінансування, а другий закінчував будівництво і надав мені право контролю за якістю робіт, що на той час не було правилом. Швидше - виключенням із правил, бо директори шкіл часто не були обізнані в будівельних справах. Слід добрим словом згадати і Діденка А.М., Мону В.М., Жорольського О.Ю., Терерву М.Т., Коваленка А.М. Будівництво школи велося під їх постійним контролем. В ході будівництва багато питань вирішувалось з їх допомогою і безпосередньою участю. Не можна не згадати і голову колгоспу ім. 1 травня Дядечка О.І., який закупив для школи 4 токарні верстати.

На жаль, плавальний басейн так і залишився на проектних паперах. Будівництво школи закінчувалось в період повного розвалу всіх управлінських і виробничих структур, і коштів не вистачало навіть на закінчення будівництва школи. Добру пам'ять залишив про себе перший секретар обкому КПУ О.С. М'якота. Завдяки його підтримці почало вирішуватись питання будівництва.

Попри всі негаразди, з 1995 року для вчителів і учнів школи створились умови для нормальної роботи. Построху придбали технічні засоби навчання, удосконалювалась методика навчання, а відповідно поліпились і результати.

Окремою сторінкою свого життя вважаю знайомство із творчістю Василя Андрійовича Симоненка. Ще в 1975 році, коли вперше почув про нього, хтось із учителів дав мені почитати його вірші. Враження від прочитаного було надзвичайне. Події з приводу відзначення ювілейних дат Василя Симоненка тільки загострили мою зацікавленість постаттю поета. На той час я вже мав свої «карманні» вірші, які нікому не показував. Відчував, що вони «сирі» і недосконалі, але під враженням прочитаних симоненківських написав кілька віршів і про нього. Вчителі й учні продовжували збирати відомості про земляка, оформляли стенди. Після 1987 р., коли на мене звалився тягар керівництва, коли на перший план вийшли клопоти стосовно будівництва школи, зацікавленість постаттю поета навіть загострилася. З'явився задум створити музей Василя Симоненка у новому приміщенні школи.

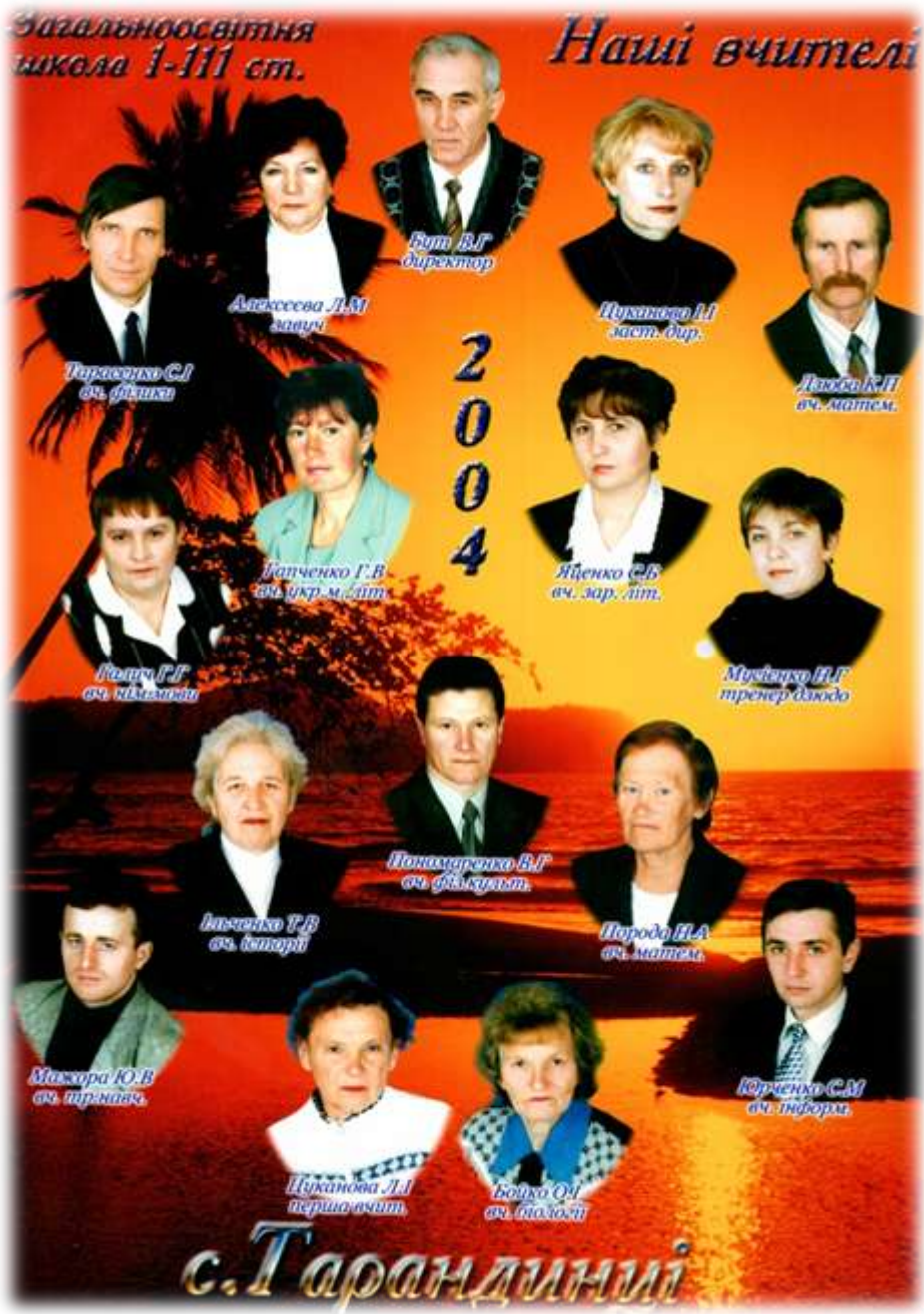
Після «входу» у нове приміщення школи у 1995 р. зібрав колектив учителів і поділився своїм задумом. Така думка вже виникала і в моїх попередників: Міщенко М.М., Лисенка І.С., Дзюби К.П., але не було відповідних умов для його створення.

1995 р. Тарандицівська школа імені Василя Андрійовича Симоненка

2003 р. Урок проводить Сахно Л.Г.

2004 р. Педагогічний колектив школи,

2005 р. Випускники школи

Восени 1997 року почали систематизувати зібрані матеріали про поета, обговорювали дизайн, враховуючи можливості школи.

А в зимові вечори, після напруженого трудового дня збирались вчителі до школи і готували експонати музею. На столах розмістили під склом вітрини, на стінах - стенди і світлини в рамках. Ми в той час ще не думали, що цей музей стане відомим на всю Україну. Просто хотіли зберегти пам'ять про поета-земляка на доступному нам рівні. Використовуючи свої можливості і маючи підтримку голови колгоспу Денисенка М. П., який надавав і матеріальну допомогу, і транспорт для поїздок, я кілька разів відвідав Спільку Письменників України, Полтаву, Харків. В Черкасах побував багато разів - навіть не пам'ятаю скільки. Там мене звела доля з друзями Василя Симоненка: Миколою Дашиківським, Петром Жуком, Юрієм Смолянським. Часто відвідував і маму поета Ганну Федорівну.

Особливо плідне спілкування було з лауреатом премії Василя Симоненка, режисером, який поставив біля 600 вистав за творами Василя Симоненка, Юрієм

Васильовичем Смолянським. Це був справжній фанат творчості поета, який і мене заразив своїм ставленням до його творчості. Він передав до музею більше 50 експонатів, приїздив до школи, давав поради. Спілкування моє з ним переросло в дружбу, яка збереглася до останніх днів його життя. Цього поховали майже поруч з могилою Василя Симоненка.

Зусиллями вчителів і учнів, за результатами моїх спілкувань із друзями Василя Симоненка, було зібрано біля 500 експонатів. Відкрили ми свій музей 8 січня 1998 року в урочистій обстановці. Стрічку перерізав голова районної Ради Віктор Миколайович Алексєєнко.

Звичайно, дизайн цього музею був примітивний. Не було у нас досвіду і можливостей для створення подібних речей, але було велике бажання.

З того часу музей став центром збереження пам'яті і пропаганди творчості поета. Встановились зв'язки школи з літераторами Києва, Черкас, Полтави, Лубен, з науковцями та громадськими діячами України.

2005 р. Директор школи Бут В. Г. вітає гостей з Києва, які приїхали вшанувати пам'ять Василя Симоненка

2010 р. Рогожа М.М., колишній начальник відділу освіти РДА, в музеї Василя Симоненка

2011 р. Випускник школи професор Демченко В.Ф. з сім'єю в музеї Василя Симоненка

2012 р. Завідуюча музеєм Василя Симоненка Яценко Світлана Борисівна проводить екскурсію

Тарандинці

Тарандинці — село Лубенського району на Полтавщині. У місцевій школі, яку закінчив 1952 року Василь Симоненко, 1998-го створено музей видатного поета. Тут відбуваються щорічне Симоненківське свято й нагородження лауреатів районної літературно-мистецької премії ім. В. Симоненка.

Світлина Сергія Козака

Фрагмент експозиції музею поета

Ініціатор створення музею Василь БУТ
і завідувачка музею Світлана ЯЦЕНКО

Серед експонатів — полтова соронка

Тарандинцівська школа ім. Василя Симоненка

1 листопада 2012 р. Газета «Літературна Україна», №42 (5471)

Музей постійно поповнювався новими експонатами: книга першого Президента України Кравчука А. М., книга відомого політика Мороза О. О., книга відомого політика Шоменка М. В., Мюнхенське видання творів Симоненка «Берег чекань», книги відомих науковців: М. Насенка, А. Погрібного, М. Степаненка, подарунки з далекої Австралії, Німеччини, книги М. Сола, Б. Олійника, М. Луківа і багато інших. Гостями музею були Б. Олійник, М. Шоменко, Я. Лук'яненко, І. Засць, М. Луків, І. Драч, М. Насенко, А. Погрібний і інші письменники і науковці. Найбільш частими гостями були М. Сол і Б. Олійник. Але дизайн музею не відповідав сучасним вимогам. Як депутат районної ради, я виніс на засідання сесії питання про реконструкцію музею. Мене підтримав колега Крутий М. А., керівники району Алексєнко В. М. і Грицаєнко О. П.

У 2004 році була здійснена реконструкція художником Віктором Юрєвичем. Безпосереднє керівництво розміщенням експонатів здійснювала вчитель зарубіжної літератури, вчитель вищої категорії, завідувача музеєм Світлана Борисівна Яценко.

Всю свою відпустку вона присвятила реконструкції музею. Збирались утрюх, радились і працювали. Моя участь полягала у забезпеченні матеріалами, обговоренні загального дизайну. Активну участь у реконструкції брав голова районної держадміністрації Трицаєнко Олександр Петрович. Палкий прихильник творчості Василя Симоненка, він щотижня відвідував школу, давав поради, допомагав вирішувати різні питання.

Співпрацювати з ним було легко. Толерантний, з хорошим художнім смаком, він давав слушні поради, згоджувався із нашими пропозиціями.

Відкрили реконструйований музей 8 січня 2005 року до 70-річчя від дня народження поета. Збирання музейних експонатів продовжувалося, і вже виникла потреба у розширенні музею. У 2007 році до музею завітали заступник голови Верховної Ради Томенко М. В. і депутат Верховної Ради Петренко В. М. Вони пообіцяли фінансову допомогу в оформленні другої кімнати музею. Своєю обіцянку вони виконали і надали кошти. Обладнували другу кімнату силами вчительського

колективу. Досвід реконструкції першої кімнати став у нагоді для нас повною мірою. Консультувалися з Віктором Юр'євичем.

Керівником обладнання другої кімнати знову була Світлана Борисівна Яценко. Знову вечорами після роботи збирались вчителі і працювали. Тонкий художній смак і дизайнерські здібності Світлани Борисівни беззаперечно були визнані всім колективом. Столярні роботи були виконані вчителями Мажорою Ю. В. і Юрченко С. М.. Оформлення експонатів здійснювалось Чуканогою І. І., Юрченко В. С., Пятош В. С., Алексеевою А. В., Павленко М. І., Світловською Н. О., Тарасенком С. І., Гапченко Т. В., Дремлюженко О. В.

18 травня 2008 року оформлення другої кімнати було закінчено, і в урочистій обстановці Томенко М. В. і Олійник Б. І. перерізали стрічку. В цей день з ініціативи Томенка М. В. було проведено етносвято біля Єнківської криниці, присвячене Василеві Симоненку, на яке з'їхалось до 2 тисяч людей, з участю відомих артистів.

1992 р. Щедрівка

1992 р. Щедрівка

2006 р. Презентація вишивок

2005 р. Випускники школи

2005 р. Випускники школи

2006 р. Свято Отаннього дзвінка

2006 р. Випускники школи

2008 р. Педагогічний колектив школи

2008 р. Свято Першого дзвінка

У 2009 році нашому музею було присвоєно звання «Зразковий музей». З часу його відкриття музей відвідали більше 10 тисяч екскурсантів. Чому я так детально зупинився у своїх спогадах на історії створення музею Василя Симоценка?

Щого створення і функціонування нерозривно пов'язано з історією школи. Історію творять люди. Я пишаюся тим, що мені випала честь протягом 22 років очолювати педагогічний колектив школи. Як і в кожному колективі, у нас у навчально-виховному процесі були досягнення, були і прорахунки. В чомусь були і мої особисті прорахунки, а також і здобутки. Я не загадав вище, що у 1998 р. паралельно із створенням музею була створена кімната народознавства під керівництвом вчительки історії Ільченко Тетяни Василівни. Пізніше цю естафету прийняла вчителька історії Цуканова Ірина Іванівна, яка з самого початку створення брала активну участь у її обладнанні.

У 2008 році з ініціативи Горбенка О. М. і Пяташ В. С. була оформлена кімната народних промислів.

*У 2006 р., дякуючи ректору КНЄУ Павлинку А. Ф., ми нарешті змогли
обладнати актовий зал. Коли я привіз крісла і матеріал для штор із Києва, знову
після роботи збирався весь колектив і працювали. Чоловіки збирали крісла під
керівництвом Мажори Ю. В., Пономаренка В. Т., Тарасенка С. І., а жінки шили
штори на вікна і завісу для сцени. Тут свій дизайнерський талант проявили
Щуканова І. І., Балицька О. В., Мусієнко Н.Т.*

*Ось так, спільними зусиллями ми творили цю історію школи. Частіше,
ініціатива йшла не від мене, а від учителів, оскільки вони хотіли зробити школу
затишнішою. Це стосувалося і наклеювання шпалер у класних кімнатах, і у
косметичному ремонті школи, де кожен вносить щось своє. На всі слушні пропозиції
мені залишалося тільки погоджуватись. Аналізуючи пройдені роки, які були дуже
напружені для педагогічного колективу, я можу лише констатувати, що це був
дружний колектив одностайців. Мені ніколи не довелося застосовувати
адміністративні методи впливу, якщо це стосувалося колективної праці щодо
обладнання школи.*

2008 р. Директор школи Бут В.Г.

2009 р. Вшанування ветеранів Великої Вітчизняної війни. Виступає Мінко К.І.

2009 р. Директор школи Бут В.Г. вітає учнів із днем свята квітів

2010 р. Заняття гуртка народної творчості проводить Горбенко Олександр Миколайович

2010 р. Виставка учнівських творів

2010 р. Зустріч з поетами Олександром Печорою і Наталією Баклай

2010 р. Укладання угоди про співробітництво з КНЕУ. Зліва направо: Шостак В.М., Дядечко О.І., Шаранов О.Д., Бут В.Г.

Можливо, це поступово сформувалось після того, як вчителі побачили результати своєї праці після створення музею Василя Симоненка, коли школа стала відома у всій Україні. Ажже на початку створення музею відчувався і скептицизм, невпевненість та зневіра у наших можливостях. У перші дні в оформленні музею не всі брали участь. Я свідомо нікого не запрошував, проте через кілька днів виникла проблема, як правильно залучити до роботи всіх придбутих. Пожвавилась і пошукова робота. Учителі й учні звертались до старожилів, збирали по кривці все, що стосувалось історії школи. Особлива подяка в цій роботі Бойко Олександрі Іванівні.

У 2009 році я передав естафету керівництва школою досвідченому педагогу-новатору, заслуженому вчителю України, відміннику освіти України, вчителю-методисту Кадуці Миколі Миколайовичу.

Під його керівництвом у навчальний процес широко впроваджуються новітні методики, зокрема модульне навчання, відкриваються перспективи для вдосконалення навчального процесу, придбані нові технічні засоби навчання.

2010 р. На спортивному святі

2010 р. Урок у першому класі проводить Оніщенко О.М.

2011 р. Урок трудового навчання проводить вчитель Мажора Ю.В.

*2012 р. Ефективним методом навчання є робота в групах. Урок хімії у 8 класі.
Проводить Алексеева Людмила Максимівна.*

*2012 р. Впровадження в практику роботи нестандартних методів навчання. Урок-суд в 10 класі. Тема «Оксиген».
Проводить Алексеева Людмила Максимівна.*

*2012 р. Заслужений учитель України, вчитель-методист Кадука Микола Миколайович
проводить урок економіки*

Розділ VI. Гордість школи

Сьогодні вже можна сказати, що ми це зробили вчасно, бо час невблаганно забирає те покоління, яке знало Василя Симоненка і інших випускників школи. А школа має право пишатися своїми випускниками. З її стін вийшла ціла когорта науковців, поетів, заслужених працівників в різних галузях народного господарства.

Завдяки пошуковій роботі вже зібрано багато відомостей про випускників, і ця робота продовжується. Результатом цієї роботи є перелік випускників, яким школа дала пунтівку в життя:

Симоненко Василь Андрійович (випускник 1952 р.) - поет-шестидесятник. З 1995 року школа носить його ім'я.

Улітко Андрій Феодорович (випускник 1952 р.) - академік Національної академії наук України, доктор фізико-математичних наук, проректор Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка.

Жалдак Мирослав Іванович (випускник 1954 р.) - академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри теоретичних основ інформатики, заслужений професор Київського національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Павленко Анатолій Федорович (випускник 1956 р.) - герой України, повний кавалер орденів «За заслуги», академік Національної академії педагогічних наук України, доктор економічних наук, почесний академік Віденського університету, ректор Київського національного економічного університету, почесний громадянин Лубенського району.

Шостак Дмитро Андрійович (випускник 1940 р.) - випускник школи 1940 р., інженер-полковник, учасник бойових дій в період Великої Вітчизняної війни, нагороджений орденом «Трудового Червоного Знамени», орденом «Отечественной войны 2 степені», двома орденами «Червоної зірки», орденом «Богдана

Жмельницького», багатьма медалями. З 1968 по 1981 рр. - директор Харківського танкового заводу.

Богинич Володимир Порфирович (випускник 1950 р.) - доктор біологічних наук, професор Бердичівського педагогічного інституту.

Демченко Володимир Федорович (випускник 1956 р.) - доктор фізико-математичних наук, професор Київського національного університету імені П. Т. Шевченка.

Золотверхий Іван Демидович (1905-1978 рр.) (випускник 1922 р.) - історик, культуролог, книгознавець, бібліограф, педагог. Кандидат історичних наук. В 1951-1956 рр. ректор Київського державного педагогічного інституту ім. О.М. Тарького (нині Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова).

Коломієць Григорій Андрійович (випускник 1952 р.) - кандидат технічних наук, технічний радник з підводного флоту в Пекіні.

Довбуш Катерина Трокопівна (випускник 1954 р.) - кандидат біологічних наук, доцент Київського національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Васильченко Микола Павлович (випускник 1956 р.) - кандидат наук, доцент Харківського університету культури.

Лимаренко Микола Павлович (випускник 1966 р.) - кандидат фізико-математичних наук, начальник інформаційного центру в КНУ, майстер спорту із шахів.

Юрченко Анатолій Федорович (випускник 1972 р.) - кандидат педагогічних наук, директор філіалу Київського національного університету імені М. П. Драгоманова в м. Ауднах, консул посольської місії в Німеччині в 1985-1998 рр.

Ільченко Володимир Васильович (випускник 1991 р.) - кандидат технічних наук, доцент Полтавського технічного університету ім. Ю. Кондратюка.

Цьохла Ілля Павлович (випускник 1953 р.) - заслужений агроном України, голова Сімферопольського виконкому в 1978 - 1984 рр., письменник.

Кондратенко Микола Павлович (випускник 1953 р.) - поет, перекладач, письменник, член Національної спілки письменників України, член Міжнародної Асоціації письменників. З під його пера вийшло 27 книг.

Онищенко Сергій Михайлович (випускник 1958 р.) - поет-пісняр, член Полтавської спілки літераторів.

Шостак Володимир Миколайович (випускник 1984 р.) - голова Лубенської районної Ради п'ятого скликання, 2006-2010 рр.

Кайдаш Віктор Володимирович (випускник 1990 р.) - чемпіон світу з бойових мистецтв у 2005 р.

Дорош Володимир Миколайович (випускник 1984 р.) - генеральний директор ТОВ «Лубенський молочний завод», президент волейбольного клубу «Фаворит».

Торенко Олександр Леонідович (випускник 1981 р.) - директор ТОВ «Колос - Богодарівка», депутат районної Ради.

Бойко Анатолій Миколайович (випускник 1986 р.) - голова Бівецької сільської ради, директор ТОВ «Удай», лауреат колгоспної премії імені Василя Симоненка 1993 р.

Це далеко не повний перелік випускників, які досягли значних успіхів у своїй трудовій діяльності. Багато з них після закінчення школи вже не повертались до рідної домівки. Доля розкидала їх не тільки по всій території Радянського Союзу, а деякого і за його межі. Аютчик Федоренко Микола Петрович був технічним радником в Нігерії. З його розповідей відомо, що його однокласники теж були за кордоном, але точних відомостей про них немає. Але навіть вище наведений перелік імен свідчить про те, що школа дала путівку в життя багатьом талановитим юнакам і дівчатам, виховала в них жагоду до знань, наполегливість у досягненні мети.

Пошукова робота ведеться і нині, і поза сумнівами цей список ще поповниться новими іменами.

Продовжується і робота стосовно збереження пам'яті Василя Симоненка. З ініціативи директора школи Кадуки М.М., голови Лубенської РДА Алексєнка В.М., голови Лубенської районної Ради Дяченка О.І. розширюється площа літературного музею В.А. Симоненка, де розмістяться зібрані в останні роки матеріали про його життя і творчість.

Турбує лише демографічна ситуація. Недалекоглядні реформи знищують село. Из-за відсутності робочих місць немає перспективи молоді залишатись в селі. Відповідно щороку зменшується кількість дітей у школі. Маємо надію, що це лихоліття тимчасове і село знову оживе, а школа, як і раніше, залишиться центром знань і культури села.

*Випускник школи Золотоверхий Іван Демидович, історик, культуролог, книгознавець, бібліограф і педагог.
Кандидат історичних наук. В 1951-1956 рр. директор Київського державного педагогічного
інституту імені О.М. Горького*

2011 р. Випускник школи 1954 р. академік НАПН України М.І. Жалдак зустрівся з педагогічним колективом рідної школи

Випускник школи Кайдаш Віктор Володимирович. Чемпіон світу 2005 року з бойових мистецтв.

Розділ VII. Спогади вчителів та випускників школи

Спогади заступника директора школи з навчально-виховної роботи Алексеевої Людмили Максимівни

Тарандишівській школі я присвятила 44 роки, з яких 43 працювала заступником директора з навчально-виховної роботи. В далекому 1969 році мене прийняв у свою педагогічну родину колектив цієї школи. Пам'ятаю, зустріли мене тепло, особливо вчителі Демченко У. М., Лазоренко І. Д., Сидоренко М. М., Лазоренко У. І., Демченко Т. Д. й інші.

Усі вони були з солідним педагогічним стажем і мені, молодому педагогу, було чого у них навчатись, особливо в перші роки роботи.

На початку діяльності на посаді заступника директора довелося опановувати нові посадові обов'язки, методичку контролю, займатись самоосвітою.

Це було соціальне навчання (опрацювання педагогічної преси, районні семінари, поради директора школи Міщенка Миколи Максимовича, настанови методистів району і мудрі підказки мого батька - теж педагога).

Шли роки, до школи приходили молоді вчителі, яким була потрібна мудра порада і допомога.

Набутий досвід передавала їм, допомагала їх становленню, адже через кілька років досвід моєї роботи, як завуча, вже вивчав районний методкабінет.

На зміну Міщенку М.М прийшов молодий, енергійний, з хорошими організаторськими здібностями Лисенко Іван Семенович, який очолив школу.

Він уміло згуртував колектив, був вимогливий, але справедливий, долучався до всіх аспектів навчально-виховної роботи, намагався сам бути прикладом у всьому.

Невдовзі Лисенка І.С. переводять директором новозбудованої Войничівської середньої школи, а директором Тарандишівської школи призначають Аляшка Івана Івановича, який вже через рік передає керівництво школою учительці математики

Породі Надії Артемівні. Наступного року на цю посаду призначають випускника школи Дзюбу Костянтина Петровича.

Найбільше часу (22 роки) я працювала з директором школи Бутом Василем Тригоровичем, який з першого року на цій посаді почав вирішувати питання будівництва нового приміщення школи і довів його до логічного кінця. Неоціненною заслугою Василя Тригоровича є створення в школі музею Василя Симоненка. Завдяки його ініціативності школа стала відомою у всій Україні.

Музей Василя Симоненка відвідують екскурсії з усіх куточків України, його гостями щороку бувають відомі поети і прозаїки, вчені, депутати Верховної Ради України і багато шанувальників творчості поета. Професійно проводять екскурсії екскурсіводи-старшокласники, яких готує зав. музеєм Яценко Світлана Борисівна - вчителька російської і зарубіжної літератури, яка вклала все своє зміння і душу в кожен експонат музею при його створенні.

Час іде, міняються директори, а я незмінно працювала до останнього часу їх заступником з навчально-виховної роботи.

До школи приходять нові кадри, яких потрібно опікувати, передавати досвід, підтримувати.

Мені пощастило з колегами. Відвідуючи їхні уроки, я не лише здійснювала контроль і давала поради, а й відшукувала для себе раціональне зерно в їхній діяльності, яким поповнювала свою «педагогічну скарбничку».

Особливо цікаво і корисно було відвідувати уроки Демченко У.М., Сидоренко М.М., Дорош К.М., Лисенка І.С., Бойко О.І., Яценко С.Б., Галич Т.Т., Ільченко Т.В., Онищенко О.М., Світловської Н.О., Кадуки М.М.. З їхніх уроків я завжди виносила щось корисне для себе.

Завжди в школі вирувало активне педагогічне життя.

Липень 2013р.

Спогади Журавля Івана Юхимовича

(лист до пошуковців, учнів 9-А класу Тарандишівської середньої школи)

Здрастуйте учні 9-А класу!

(Подається мовою оригіналу)

Получив я вашого листа з проханням описати дещо з минулого, і конкретно те, що знаю про Катрича І.П. Це я попробую описати.

Весною 1944р Катрич І.П. і я закінчили 9 клас нашої ж Тарандишівської школи. Катрич І.П. учився добре, любив фізику, хімію.

Він одним з перших в школі зробив по кресленнях в журналі детекторний приймач і ми з захопленням слухали радіопередачі. В ті часи радіоприймачі рідко в кого були. Катрич Івасик (так його звала мама і всі товариші) жив з матір'ю.

Перед самою війною про можливість війни було розмов багато. В школі, на лекціях в клубі, в газетах кричали на всі лади, що наша Червона Армія непереможна, а зброя у нас першокласна, і ворога будемо бити тільки на його землі.

Так усилювалась осторожність у передвоєнний час.

Начало війни 22 червня пронеслося як зрім серед сонячного дня.

На 2-3 день призвали в армію всіх від 18 до 55 років чоловіків. Дома остались старі та діти.

Фронт надвигався з великою швидкістю. Багато війська, сім'ї евакуйованих на автомобілях і підводах, безперервні табунки скоту, свиней і овець двигались від фронту на схід. Все це, можна сказати, в панічному страху, бо фашистські літаки бомбили шляхи і особливо мости через річки і залізничні станції. В той же час всі трудоспособні були послані із села копати противотанковий рів, який проходив за селом Черевки на Яблунево.

Цей рів, шириною 6 метрів і глибиною три метри . Цей рів ми копали (Я і Катрин і багато колгоспників і школярів) по 12-14 годин в сутки, якби тільки викопати його. І ми його викопали, але він мало поміг нашим військам.

Скоро після цього в село танками вдерлися німці. Наших військ в селі майже не було.

Перший танк остановився коло школи і німці з пів-часа не виходили з танка, а потім вийшли і зайшли в школу. Остальні танки (3 чи 4) остановились коло тієї школи, що у війну спалена.

Фронт пройшов на схід. Німці почали гнати полонених. Наші війська були окружені спочатку коло Оржиці, а потім в районі сіл Духове і Гіниці.

В нашому селі німці організували лагерь полонених (він був 2 чи 3 дні). Це було за клубом, там де мельниця. Полонені просили їсти, води, просили йоду і бинтів, просили цивільної одяжки на випадок втечі. Це передати їм було майже неможливо, але ми передавали.

Навесні 1942р. почалася мобілізація всієї молоді до Німеччини на роботу, але це була не мобілізація, а ловля всіх, хто не встиг утекти.

Пізніше це робили простіше. Брали старих під залог і якщо той, кого хочуть відправити на роботу в Німеччину, не з'являвся, то змущалися із старих, а могли і розстріляти.

От і приходилось нам їздити «на роботу в Німеччину» по декілька раз. Наприклад, Катрич І.П. їздив 2 рази, а я їздив 4 рази.

Весною 1943 року ми їздили в Німеччину разом з Катричем. Я не знаю, як попав І.П., а я попав тоді під облаву.

Відвезли нас поліцаї в Лазірки, там здали нас в лагерь (він був у школі на углу в центрі Лазірок). Звідтіля поїздом нас відвезли під охороною німців в Київ. Там було декілька лагерів і переводили з лагерь в лагерь під охороною німців.

Там німецькі лікарі дивились, чи ми годні для фізичної роботи, чи є у нас зуби, чи ми не сліпі, чи не глухі.

В лагерьх своє життя. Живеш на своїх харчах, бо там не годували. Стіни будівлі лагерьа (а це було училище військових льотчиків) з гори до низу пообписувані фаміліями, хто там був.

Та ось прийшов день відправки. Погрузили (загнали) нас у товарні вагони по 60 чоловік у вагон.

Охорони по три німецьких солдатів з автоматами на один вагон. Надрати воду можна на станції, і то тільки під конвоєм німця. Кожний з нас дивиться, щоб як-небудь утекти, але це не так просто.

Утекти можна тільки через люк вагона, але він закритий. Стрибати треба тільки на ходу поїзда. Якщо побачать німці, то пристрелять.

Десь за станцією Бердичів ввечері ми попросили одного залізничника (він був з українців), що провіряв колеса вагона, щоб той одкинув крічок люка вагона, і той це зробив. Знали про це тільки 5 чоловік: Іван Петрович, Я, і ще 3 чоловіка.

Можливість для втечі прийняли десь в 3 часа ночі.

2 німці послали шинелі понад дверима і лягли спати, третій сидів з автоматом, обпершись в двері вагона спиною і теж заснув.

Світлом у них був якийсь фонарь. Ми опустили лягу люка і побачили похмуру неб. Готовились тікати нас 5 хлопців. Першим виліз з вагона я, за мною Катрив І.П. і ми поплигали в темноту.

Обійшлося все благополучно. Я набив всього декілька гуль і розірвав халяву чобота. Іван Петрович теж отримав досить тяжкі ушкодження, але ми були на волі. Вночі ми зустрітись не змогли, бо дорога дуже добре охоронялась від партизанів, зустрілись ми аж другого дня в лісі вечором.

Це було десь під Польщею за станцією Теплін.

Звідтіля ми з Іваном Петровичем почали шукати дороги до партизанів. Знайти партизанів нам не вдалося, і ми рушили пішки додому.

Дорога довга і трудна, бо ж іти треба не дорогою, а лісом, або степом. Кормились теж дуже трудно, бо ж і в людей пошти голод.

От там нам картоплю дадуть, сирію чи печеною, а там і хліба випросимо у крайній хаті і далі в дорогу. Спали здебільшого в соломі де-небудь.

Дуже трудно було перейти річку Дніпро, бо німці оголосили, що хто буде помагати переправлятися через річку, того жде розстріл.

Днів два ми шукали лодки, і все-таки знайшли лодку і одного діда, який пообіцяв нас перевезти через Дніпро. Пізно почлю з села Зарубинці у село В'юнища всього 5 кілометрів, але між ними Дніпро і болото, і затратили ми там 3 доби.

Далі пішли ми веселіше. Коло Дніпра ми зустріли і хлопців з нашого вагона. Вони втекли після нас, і втекло їх 30 чоловік, поки німці спали. На другій половині вагона хлопці поснули і не чули, коли ми повтікали.

В Тарандинці ми прийшли пізно вночі, і ще днів 10 боліли ноги і все тіло. А незабаром Радянська Армія визволила наше село.

Першими добровольцями в армію були, конечно, наші хлопці, в тому числі і Катрив і я.

Разом ми були до фронту з місяць, а на фронті теж були разом з місяць.

Знову ж ми тими стежками переправлялись через Дніпро із В'юнища на Зарубенці (там був понтонський міст). Ми визволяли місто Київ у жовтні і листопаді 1943р.

Під Києвом мене поранили в груди, а Катрича в руку. Далі госпіталь, і знову фронт, тільки далі ми були не в одній частині.

От коротенько і все.

Коротка довідка про долю Катрича І.П.

Катрич І.П. народився восени 1925р. Війна застала його після закінчення 9 кл.

Залишився на окупованій території.

Восени 1943р. після визволення села пішов до 10 кл. Цього ж року восени його мобілізували до лав Радянської Армії.

Воював на Каневському напрямі.

Знаходився на дійсній службі у 2-й строй роті «Ю гвардійської Ордена Леніна Дважди Краснознаменной Глуховской Стрелковой дивизии».

24 травня 1944р. був поранений в обидві ноги.

Лікувався в госпіталі №599.

Із листа медсестри госпіталю:

«Здрастуйте Одарка Сергеевна!»

Хочу Вам написать и передать неприятную весточку за Вашего сыночка. Ваш адрес я нашла в документах, когда Ваня, Ваш сыночек, скончался, после тяжелой болезни после ранения»

Ваня находился в одном из госпиталей в г. Виннице... Он был ранен в обе ноги и заболел столбняком. 5/VI - 44 года Ваня умер.

Сестра медицины Надежда Петровна Погоран.

(адрес №24433. Полевая почта)

Спогади вчительки Богини Оксани Кирилівни, 1897р.н.

...Коротко за вчителів дореволюційного періоду.

Сільський учитель одержував 18 карб. на місяць.

Не пам'ятаю, що був одружений, жив самотньо при школі. Сільським господарством не займався, а столувався у когось із заможніших жителів, більше у попа. Платив за столування по три карбованці на місяць. Ходив у хороших чоботях, пальто з плюсовим коміром, сива смушева шапка. Спілкувався переважно з попом. Жінки-вчителі носили довгі спідниці і білі блузки. Виходячи з дому, одягали шапку з вуаллю. Пенсія у вчителів була 45 карб.

Пам'ятаю, що в селі і слова "вчитель" не було в обіході. У селі було дуже мало письменних людей. Мій батько був письменний. Він навчався у москаля. Раніше у кожному селі були на постоях москалі, а їх навчали грамоти.

Розповідали, як у нас у селі з'явився вчитель. Він був москаль, колишній кріпак. Поселили його на хуторі пана Шемета у Губському. Цей хутір звався Шклярева долина. Жив він у прибудові до хати з одним вікном, там і навчав.

До нього ходили 15 хлопців 13-15 років. Навчав читати, писати і рахувати на російсько-слов'янській мові. Платили йому батьки учнів по три карбованці за зиму. Я тоді була ще мала, а навчався у нього мій брат Петро. Розповідали, що цього вчителя визивав ніп, чому його учні не регулярно відвідують церкву. Ми жили близько біля церкви, і я бачила цього вчителя, але обличчя не пам'ятаю, бо це було дуже давно.

Пізніше цього вчителя вже не було, а взялись за освіту церковники, які організували навчання у церковній сторожці. Навчали грамоти ніп і диякон. Потім почали появлятися учителі. У Лубнах при Братській церкві була створена школа, що випускала дяків, які мали право навчати учнів.

У Лубнах було єпархіальне училище (закритий навчальний жіночий заклад). Воно готувало дружин священникам. На початку 900 років земство почало будувати по селах школи, а випускників єпархіального училища посилали працювати учителями.

Були такі, що одержували звання вчителя. Знайшовся якийсь багатий чоловік, що відкрив у Лубнах у 1900р "Учительську Семінарію", з якої випускали вчителів. Навчалися там 4 роки.

Як перейшла влада до рук трудящих, було кинуте гасло повністю ліквідувати неписьменність. Учителями були всі, хто міг читати і писати.

"Ти умієш читати і писати - навчи і другого" - такі лозунги висіли у кожному селі. По селах відкривались (Ш.К.М.)- школи комуністичної молоді. Туди йшли всі бажаючі. У Лубнах відкрили дворічний інститут. Через два роки зробили перший випуск, але вчителі були дуже слабкі. Тоді стали приймати тільки з десяти класів, а при інституті відкрили робітфак - підготовка до інституту.

У 1937 році зробили атестацію вчителів, після якої багато вчителів не витримали атестації. Потім для зміцнення дисципліни запровадили 5-хвилинку. Якщо вчитель спізнився на 5 хв. на урок - суд і звільнення з роботи.

Ось такою була наша освіта в ті часи.

Спогади Богинич Оксани Кирилівни записані в травні 1983р.

Спогади вчительки початкових класів

(1926 - 1932 рр.) Парандишівської неповної середньої школи

Танни Олексіївни Тузієнко,

упорядковані і доповнені її дочкою Тузієнко Зоєю Іванівною.

"Жили-були..." (Танна Тузієнко).

Як би я народилась на два роки раніше, то була б ровесницею ЮВ століття, може б і доля мене якось по-іншому відмітила. Та сталося так, що на світ Божий я появилася холодною зимою 1903 р в дідній селянській родині шостою дитиною в сім'ї. Дата мого народження 13 січня 1903р, а як там було насправді, трудно сказати, бо після революції ввійшов новий стиль літочислення, то якщо подумати, можливо я народилась за старим стилем 31 грудня 1902 р.

То боря-комуніста

За правду несуть,

Що боровся за край

Свій стражденний.

А ми - хор - відтворювали мелодію, і публіка в залі плакала. Пам'ятаю, також ми співали пісню про Леніна, це мабуть, зразу ж після його смерті.

Були пісні зі словами, які тепер мені здаються абсурдними.

Трактором вспашем

Будущее наше

Деякий час нашим хором керував видатний український композитор В.М. Верховинець, він у той час викладав в ІНУ, можливо, заміняв нашого хормейстера. У 1938 році він був репресований, а в 1958р. - реабілітований.

А тоді... Тоді ми ще не відали складнощів майбутнього дорослого життя, ми дуже багато розумували пісень Верховинця і пісень інших композиторів, часто в його одроби.

У хори виконували пісні на революційну тематику:

"Шалійте, шалійте скажені кати", "Варшавянка", та інші.

У нашій навчальній програмі були також дитячі ігри, оскільки нас готували на вчителів початкових класів і вихователів дитячих інтернатів. Заняття проходили водночас серйозно і весело. Пісні з ігровими мотивами інсценувались.

Усі ці надбання мені дуже допомогли потім у роботі з першокласниками у селі Татардинцях Лубенського району, куди я в 1926 році одержала призначення.

Мої маленькі учні, співаючи і граючись, навчилися швидко читати, і коли приїхав інспектор з райвню, то здивувався, що в першому класі сільської школи так гарно читають діти. А матері при зустрічі казали: "Ну що це там у вас, як медом помазано, що діти так біжать у школу?"

Це були 1926-1928 рр., коли в селі не було ні радіо, ні кіно, ні театру, і діти на цих уроках ігор і співів насолоджувались і по дитячому себе реалізовували.

Вони полюбили усі пісні, де вони і трави косили ("Вийшли в поле косарі"), і мак сіяли ("Ой мак, мак, сію мак"), і плели лісу ("Плету, плету лісочку ситом, ремеслом"),

та чи не найбільше подобалась їм пісня "Бондарю". Діти задержувато й енергійно стругали "дошку на дубову бочку", а потім "бочки складали, обруч набивали".

- Бондарю, Бондарю,

Що ти робиш?

- Стружучу дощечки

На малі бочечки.

- Бондарю, Бондарю,

Що ти робиш?

- Бочку складаю

Обруч набиваю.

Дуже красиві рухи в цій пісні-грі: дали "бочку наливали", дивились чи не тече, і везли в Київ продавати:

- Бондарю, Бондарю,

Куди їдеш, брате?

- У Києві на базар

Бочки продавати.

Тривало було тільки бачити ці маленькі руки дітей, цю енергійність, ці щасливі обличчя, і спів чудовими милими дитячими голосами.

Моя донька теж виросла під дитячі пісні. Спасибі, що все це було в моєму житті.

Із спогадів Зої Іванівни Тузенко - дочки Ганни Олексіївни

Тепер, що пам'ятаю із розповідей мамі.

Тоді були всякі педагогічні експерименти. Неможливо було працювати. Кожного дня учитель сам повинен був "сочинать" завдання по всіх предметах. Наприклад, якщо тема "Шевченко", то завдання по тематиці повинні бути на цю тему.

Існував такий закон: спізнення на роботу на 10 хв. - звільнення. Але було і інше - учителя перед уроком не можна було перувати.

В той період проводилась агітація за колгоспи. Частина учителів агітувала, а інша без оплати працювала за них.

Плакали старі жінки, як хрести із церкви скидали, дуже просили, але їх благань не чули.

Педагогічний колектив був дуже хороший. Частина учителів було відкликано в Київ. Перший відбув Пінчук Григорій Павлович (пізніше міністр освіти України,

автор), потім Зленко. Директором на той час був Зленко (на жаль, ініціали не відомі), пізніше Ложечкін Сергій Дмитрович, потім Мричко Євген Семенович - галичанин. Був репресований в 1938 р, а реабілітований 1956 р.

Цього дружина Христенко Галина Яківна була високоосвічений біолог. Прожила 96 років. Пам'ятаю маминих колег по Жарандицях: учитель німецької мови Ніна Федорівна, учителі Катерина Волянська, Христенко Ніна Яківна, Ложечкін Сергій Дмитрович, Супруненко Лідія, Мричко Євген Семенович, Пінчук, Зленко.

Наші вчителі

Історія школи творилася людьми: вчителями, учнями, батьками учнів, технічним персоналом, та основними творцями все ж були вчителі. Без їхньої відданості своїй справі, високого професіоналізму, любові до вихованців ця історія була б блідого копією багатьох сільських шкіл. Саме вони, вчителі, дали пухляк в життя майбутнім академікам, докторам і кандидатам наук, поетам і прозаїкам, військовим, робітникам і колгоспникам, які своєю самовідданою працею прославили рідне село й Україну.

На жаль, не вдалося повністю зібрати відомості про всіх вчителів, які у свій час працювали в школі. Не збереглась велика частина і шкільного архіву.

Якщо вести записи в хронологічному порядку, то перший спогад про вчителів (далеко не всіх) знайшовся завдяки щасливому випадку за спогадами Т.О. Тузенко, яка працювала в Тарандишівській школі в 1926-1932 рр.

«Зі мною працювали вчителька німецької мови Ніна Федорівна, Катерина Волянська, Христенко Галина Яківна, Супруненко Лідія, Ложечкін Сергій Дмитрович (директор), Мричко Євген Семенович (пізніше був директором), Пінчук Григорій Павлович (пізніше міністр освіти України), Зленко (ініціали невідомі).

Список учителів, які працювали в 1939-1940 рр., вдалося відшукати завдяки збереженому звіту Тарандишівської середньої школи за 1939-1940 рр. Він знаходився в розділі «Тарандишівська школа в 1920-1940 рр.»

Із вдячністю згадують випускники післявоєнного періоду, з якими вдалося спілкуватись під час написання цієї історії, про своїх педагогів.

З якою пошаною про них говорить Сидоренко Іван Федорович: «У післявоєнний період школу очолювали Кацун Петро Наумович (1943-1944 рр.) і Барабаш Федір Васильович (1944-1953 рр.). На кінець цього періоду у школі сформувався професійно сильний учительський колектив: Барабаш Ф.В. - директор школи і вчитель історії, Савустяненко Ф.В. - вчитель фізики, Демченко Ф.М. - вчитель історії й іноземної

мови, Толець О.Я. - вчитель біології і завуч, Остапенко М.Ц. - вчителька української мови і літератури, Біленко (Лук'янченко) Н.В. - вчителька німецької мови, Гаврик А.З. - вчитель російської мови, Вісіна О.П. - вчителька хімії, Лимаренко П.П. - вчитель математики, Сахно (Демченко) У.М. - вчителька креслення, Жуденко А.О. - вчитель фізкультури, Дубовик О.П. - вчителька російської мови і літератури. Цей колектив виділявся яскравими особистостями. Усі ці вчителі були талановитими професіоналами, як кажуть, - вчителі від Бога.

Савустенко Федір Васильович - його уроки фізики намагались не пропустити навіть не зовсім сумлінні учні, не тому, що боялись, а тому, що уроки були надзвичайні та цікаві. Невисокий, рухливий, наче ртуть, просто світився добротою і любов'ю до дітей, його любили всі учні й колеги.

Лимаренко Павло Павлович - математик від Бога, саме завдяки йому всі майбутні академіки, доктори і кандидати наук і не тільки переважно виявили себе в

точних науках. Щого трохи подобувались, але любили і поважали. Могутня статура, зовні суворий, а в душі - добряк.

Толояд Оксана Яківна - біолог і завуч. Її уроки слухали із захопленням не тільки учні, а і вчителі, адже вона була наставником не тільки для учнів, а і для педагогів. Покладати доброту і вимогливість непросто, але їй це вдавалось. Душевна доброта доходила до сердець учнів, завжди спокійна і врівноважена, але вимоглива. Находила потрібне слово і до учнів і до вчителів (мама майбутнього академіка Жалдака М.І.).

Дубовик Олена Павлівна - від цієї вчительки, завжди охайно вдягненої, ішло таке сердечне тепло до учнів, що той, хто не вивчив урок російської літератури, одержував осуд усього класу. На її уроках, образно кажучи, всі сиділи з розкритими ротами.

Демченко Федір Мусійович - уроки історії такого вчителя запам'ятовувались (за словами його учнів) на все життя. Багато матеріалу він пов'язував з історією

села, яку знав досконало, адже до школи завідував краєзнавчим музеєм. Водив учнів на природу, показував, де ховались люди від татарських набігів, де були оборонні споруди.

Остапенко Марія Іосипівна - класний керівник майбутнього поета шестидесятника Василя Симоненка, ім'я якого тепер носить школа, академіка Улітка Андрія Феодоровича, учителька поета і прозаїка Кондратенка М.Д. - члена СТУ України, члена міжнародної Асоціації письменників і багатьох інших, кому колись вона прищепила любов до української мови і літератури.

Запам'ятались учням своїми талановитими уроками Жуденко К.М., Сахно І.М., Вісіна О.П., Демченко П.Д., Павленко К.М., Муравель А.І., Лимаренко Т.Т., Богинич П.О., Богинич О.К., Сидоренко М.М., Лук'яченко Н.В., Барабаш О.В. Працювати в такому колективі було за честь, бо всі вчителі були професіоналами високого класу. Саме цей учительський колектив дав суспільству стільки талановитих випускників, які нині відомі далеко за межами України.

Тепер, з висоти своїх років, я розумію, що нас навчали справжні таланти.

Спогади Іллі Павловича Цьохли (випускник 1953 р.)

Чудові шкільні роки

Вчителям Тарандишівської середньої школи 1950-х років: директору Барабану Ф.В., вчительці української мови і літератури Остапенко М.Ц., вчительці російської мови і літератури Дубовик О.П., вчительці хімії Вісін О.І., вчителю історії і німецької мови Демченку Ф.М., вчительці креслення Сахно У.М., вчителю фізкультури Худенку А.О.; учням 10-го «А» класу 1952-53 року випуску Михайлові Савостянку, Миколі Косяку, Михайлові Легуші, Миколі Ренченку, Васильові Остапенку, Михайлові Тишечку, Михайлові Федченку, Марії Бутрим, Тригорію Ушкю, Миколі Кондратенку, Галині Федоренко, Михайлові Шостаку, Олі Глуценко, Олесові Сахну, Мотрі Мхайенку, Чанові Баашу, Василеві Кілешику, Галині Пожар, Жіні Онищенко, Тамарі Солдатенко; учням 10-го «Б» класу 1952-53 року випуску, моїм односельчанам села Єнківці, учням Тарандишівської школи Анастасії Мисник, Миколі Цьохлі, Василеві Тараненку, Марії Бутрим, Іванові

Злата, Мотрі Михайленко, Євдокії Карнець, Галині Ткарапенко, Василеві Безносу, Іванові Ющенку; Григорію Ткарапенку; нинішньому директору - Буту Василеві Григоровичу, вчителям і учням Ткарадинцівської школи імені Василя Андрійовича Симоненка.

Вдивляючись в поштовтілі від часу фотографії вчителів, моїх однокласників з 10-го «А» класу, стає радісно на душі від зустрічі з молодістю, люблячими вчителями, які віддали нам всі знання з їхніх предметів. Важко нам було ходити в холод, заметіль, мороз, дощі засніженими дорогами взимку, восени і весною, що потопали в грязюці. Але і вчителям було нелегко: війна прокотилась долями сімей вчителів тугим клубком горя, у кого забрала брата, у кого - батька. Жили і боліли рани, хто поранений був на тій всіма проклятій війні. Ще більше боліли душі від гіркоти втрат, скалічених війною доль. Вони не жаліли сил і здоров'я ради нас. В зношеній, старенькій, завжди чистій, поправованій одезжині, вчили нас уму-розуму.

Вчитель у велике життя веде дітей шляхами знань. А тому його праця на ниві освіти достойна честі і похвали. Вчитель - це рушійна сила прогресу суспільства. Суспільству потрібні освічені, грамотні люди, здатні на основі отриманих в школі знань удосконалювати життєво необхідні галузі діяльності на благо людства, турбуватися про його здоров'я і достойне життя.

В житті людей відбуваються різні зміни: вдали, невдали, урожайні роки змінюються на неврожайні засухи, повені, пожеари, війни, епідемії, але вчитель завжди залишається на своєму посту, продовжує навчати і виховувати молоде покоління, допомагає оволодівати знаннями, без яких немає прогресу в будь якій суспільній формації.

Як писав вчитель російської мови і літератури, директор Зуйської середньої школи Білогорського району Криму про вчителя і його працю:

І в мирні роки, і в роки війни трудилися наші любими вчителі на фронті навчання, на фронті боротьби за знання, за виховання чесних, добросовісних,

трудолюбивих і відданих Батьківщині молодих людей. Вони долали холод і голод, незручності в школах, відсутність світла, підручників і навчальних посібників. Вони йшли до школи не асфальтом на високих каблуках, а сільськими дорогами, потопавши в грязюці, в резинових чи кирзових чоботах, несучи туго набиті торбини з зошитами і навчальними посібниками, разом з учнями працювали на колгоспних полях, а вечорами при свічках і керосинових лампах перевіряли наші зошити.

Ми кажемо нашим вчителям: «Ви честь і славу заслужили в наших серцях своєю вчительською працею». З школою для більшості з нас пов'язані милі серцю спогади дитинства і юності. Як потім я зрозумів, працюючи головою районної ради, часто бувачи в школах в зв'язку із службовими обов'язками, розв'язуючи побутові, господарські, майнові питання шкіл, вчителів, школа - це роки виснажливої, але благородної і вдячної роботи, яка іноді доставляла вчителям більше гіркоти, ніж радості, але частіше вони раділи і гордилися успіхами своїх учнів, мов рідних дітей. Однак директор, завуч, вчитель - це не тільки вчитель, це великий авторитет на селі.

Вони гріли наші душі і голови своїм розумом і теплом, піклувались про крокувавших не один кілометр в заметіль, морози, вітри, дощі. А ходили ми із сіл - Єнківці, Біївці, Город'ї, Ганці, Гудське, Вила, Остапівка, Богдарівка, Жаваки, Булатець, Тишине. Ми відповідали їм своєю увагою, старанним навчанням і поведінкою.

П'ятий клас для багатьох з нас був переламним періодом - духовною перевіркою стійкості в майбутньому житті. Вчитися було важко, не було підручників, знання за початкову школу явно не дотягували до вимог п'ятого класу. Але більшість із нас до кінця навчального року підтягнулись, вирівнялися за знаннями. Безумовно, були лідери, але були і явні аутсайдери.

З Біївчан до шостого класу в Тарандинці пішли Зоя Симоненко і Вася Бойко, решта чоловік вісім біївчан на жаль свої шкільні роки закінчили. Ми, Микола Цьохла, Василь Тараненко і я - єнківчанин - із мабуть півтора десятка учнів п'ятого класу, єнківчан, пішли до 6-го класу.

В наступному році до нас приєднались ходити в Тарандишівську школу Михайленко Мотря, Бутрим Марія, Карнець Євдокія, а через рік з нами ходили до школи в Тарандиші Безнос Василь, Тараненко Галина, Ющенко Іван, Тараненко Григорій, до восьмого класу навчався з нами Іван Злата.

Вчителі нашої Тарандишівської школи без винятку досвідчені, грамотні педагоги, люди, які пережили війну, побували в різних життєвих ситуаціях, багато з них почали навчання у вищих навчальних закладах перед війною, а закінчували після війни, душевно і з повною самовідданістю свої знання і життєвий досвід передавали нам.

Тоді ми, обпалені війною школярі, не думали про особистісні якості вчителя, про що потім я дізнався в моєму дорослому житті. Знання предмета і методики навчання, ерудиція були і залишаються важливими у вчительській професії. Для нас важливе було інше - знайти контакт з усіма вчителями, тому що ми були різного віку, з різних шкіл, з різною підготовкою і знаннями. І вони знаходили до кожного

підхід, вірили і довіряли нам. Вже десь через півроку ми розуміли вчителів, вони - нас. В десятому класі ми всі разом вчилися граматики і життя. Школа нас об'єднувала, давала знання, розширювала кругозір. Ми шанобливо відносились до всіх учителів і до предметів, яких вони навчали.

Павло Павлович Лимаренко, завуч школи, навчав математики, алгебри, геометрії, всім нам учням, особливо хлопчикам, в класі, і особливо на перерві, здавався грозою. Коли йшов коридором, ми становились у стійку «смирно». Щого зосереджений, серйозний погляд холодком проносився коридором. Домашні завдання з його предметів готували ретельно, не дай бог не виконати, здавалось буде такий рознос, що клас задрижить. Але ні.

Він часто проводив уроки не так, як інші. Міг викликати до дошки відмінника або хорошиста і цілий урок розв'язувати з ним кілька прикладів, розглядаючи різні варіанти розв'язування. А ось і дзвінок. Павло Павлович брав журнал (ніколи з собою не приносив ні книг, ні конспектів, хіба що наші зошити після контрольної), і

виходив з класу, не задавши домашнє завдання. Цим перевіряв, як ми засвоїли методи і правила розв'язування таких прикладів, чи уважні ми були. В класі був уважний, але строгий, двійки нікому не ставив, після уроків не залишав, але на другий день біля дошки доводилось потрудитись. І поки не переконувався, що ти зрозумів, засвоїв цю тему, від дошки не відпускав.

Моїм і багатьох інших учнів в школі, хто дружив з фізиком, улюбленим вчителем був Федір Васильович Савустяненко, невисокий на зріст, лисуватий. Мені здавалось, що він одного зросту, зовнішнього вигляду і віку був завжди. Як пружина, завжди в напрузі, зосереджений, заходив в клас - в обох руках прилади, зошити, діаграми засоби навчання. Здавалось - коли він встигне все це показати, продемонструвати, нарешті перевірити домашнє завдання, записати, задати домашню роботу? Розставивши на столі прилади, розклавши папками зошити, викликав одного з нас до дошки. «Накресли на дошці схему проходження електричного струму від генератора до посилювача чи щось інше. А ти іди до іншого кінця дошки,

опиши розв'язування задачі, яка була задана додому, а ти відповідай з місяця...». Інші, хто був не оцінений, гадали, в якій папці - 1-й, 2-й, 3-й - його зошит. Якщо вчитель викликав тебе до дошки нарисувати схему проходження електричного струму, значить щось не так в зошиті, задачку не розв'язав чи контрольну неправильно написав.

«Черговий, роздай цю папку зошитів». Іншу взяв в руки, пішов між рядами парт. «А в тебе що, немає циркуля, лінійки, чому від руки схеми накреслив?» і т.д. А третя папка - для невдах. Вся велика перерва в роздиранні - як говорять авіатори - польотів.

Ми його не тільки любили, поважали, але ми з ним струмом через провідники протікали, поршнями двигунів працювали в циліндрах двигунів внутрішнього згоряння, ракетною злітали в космос, літали в літаках. Здавалось, коли пояснював принцип польоту ракети в космос, сам полетить. Цього руки ніколи не втомлювались підтверджувати те, що пояснював, вони жестикулювали, злітали догори, він ніколи не

сидів на стільці, завжди в русі. Маленький на зріст, але завжди бачив, що робиться на кожній парті. І якщо писали контрольну і треба було списати, не намагайся, не вийде, побачить і скаже: «Поклади книжку на парту і списуй, не псуй зір».

З перших днів, як увійшов до класу Федір Васильович і сказав «Я ваш класний керівник», ми стали як єдине ціле. Цього уроки - це уроки пізнання законів природи. Цього чітка аналітична робота, тактовність, доброзичливість і вимогливість притягували до нього. Відмінне володіння своїм предметом, чіткі уявлення про можливе «підводне каміння», об'яке може спіткнутися мислення учнів, впевнившись в тому, що розглядуваний матеріал засвоїли всі, переходив до розгляду нової теми. Під час відповіді учня завжди відгував, коли учень втрачає логічність міркування і відхиляється від основної теми, чи збився, зайшов в тупик, дасть навідне запитання або підкаже.

З артистичною майстерністю протягом всього уроку зберігав єдиний логічний стержень бесіди, на який немов би взаємопов'язані умовиводи і судження. Він вмів

показати учням вершини основ науки і переконати учнів в життєвій силі цих знань. На кожному уроці Федір Васильович вчив мислити, відчувати, трудитися і турбуватися за долю фізики на всій Землі.

Ми з ним в Лубнах відвідували всі заводи, фабрики, навчальні заклади. А який шкільний інструментальний музичний ансамбль організував. Виступали в районному центрі в селі Лазірки на шкільних конкурсах, в сільському клубі, і в школі. В його руках мандоліна не те що грала, а співала. В оркестрі грали не тільки хлопчики, а й дівчатка. Я приносив свою балалайку до школи, всі приходили зі своїми інструментами.

Шкода, що рано пішов з життя, багатством поколінням школярів дав би знання, прищепив би любов до життя, мистецтва і багато іншого.

Кожного року першого вересня лунає в школі перший дзвінок, і вчитель переступає поріг в складний і найвний, обережний, боязкий і довірливий світ

дитинства, в якому все серйозно і немає часу чекати, тільки для дорослих наступлять інші світлі часи.

Якось одного разу непомітно для себе підійшов до школи. Перша зміна ще працювала. Друга ще не підійшла. Я повільно обійшов школу, пішов алеєю. Я добре пам'ятаю дерева, історію багатьох з них, де викопав, коли посадив, уявив, які вони будуть через багато років. Із своєї квартири вийшов директор школи Барабаш Федір Васильович. Ми його поважали за його авторитет, уважне, терпеливе ставлення до нас, учнів. Учасник Великої Вітчизняної Війни, уже в віці. Я слухав його тільки на шкільних лінійках. Уроки в наших класах відвідував. Ніколи після закінчення уроку нічого не говорив. А в 10-му класі нашому «А» буде навчати історії, так написано в розкладі.

Подякувавши директора, захвилювався, хотів втекти, але пізно, він вже йшов поруч, під рукою кілька книг. Порівнявшись зі мною (я ще не зібрався з духом сказати «Здрастуйте») сказав: «Добрый день» і продовжив: «Ми літом, вчителі і не тільки,

а і їхні сім'ї, доглядали, поливали дерева». Я не знайшов, що далі сказати. Вимовив: «Земля волога і ростуть на цьому місці вже третій рік. Вони прижились».

В школі пролунав дзвінок, перервавши наше спілкування. Я продовжував обходити дерева, думаючи вже не про них, а про директора. Щого худорлява напівсутула спина розширилась між зеленим гіллям молоді алеї.

Біля школи стояли величезні понівечені вітром і часом старі акації. З тильної сторони біля школи виросла самотня тополя. Її ніхто не саджав, і тепер вона, шістнадцятиметрова, гордо на самоті шумить могутнім гіллям над школою.

Школа розміщувалась в двох будівлях, віддалених одна від однієї мабуть біля двохсот метрів. Вздовж доріжки приземкуваті дерева, кущі, рядами квіти. Навесні організовували суботник біля школи, підстригали кущики, поламані і сухі гілки на самотніх деревах вздовж доріжки і біля будівель школи, перекопували землю. Вчителі з метром в руках робили розмітку майбутньої алеї, учні копали ямки, заливали водою, звідкілясь приносили перегній. А нам, єнківським школярам, було більш

серйозне доручення: накопати в лісі молодих деревець - дубочків, берез, лип, кленів. Ми всі без винятку, хлопці і дівчата, кожен в своєму найближчому лісі копали лісні молоді дерева, паростки приносили до школи. Саджали і були щасливі і горді, що наші дерева виростуть біля нашої школи.

Восени ходили всім класом копати картоплю, збирати кукурудзу на полях Тарандишівського колгоспу.

Згадуючи свої шкільні роки, часто бачу мою вчительку Дубовик Олену Павлівну. Жила в шкільній квартирі з двома синами-підлітками. Уроки вела цікаво, багато декламувала напам'ять не тільки вірші, але і прозу, спокійно, діловито проходили уроки російської мови. Я любив уроки літератури, особливо ті хвилини, коли Олена Павлівна подавала певну тему. Запам'яталось, як вона давала «Євгенія Онегіна». Сама прочитала пушкінські рядки:

Когда же юности мятежной

Пришла Евгению пора,

Пора надежд и грусти нежной,

Monsieur прогнали со двора.

Читала вона трохи «на розсів», з особливим артистизмом. Потім робила паузу, пояснювала значення слова «месье» і продовжувала:

Вот мой Онегин на свободе.

Острижен по последней моде,

Как денди лондонский одет...

Розповідала, хто такий «денді». Ми уважно слухати зачаровуючу музику віршів про далекого за часом і поки що мало зрозумілого Онегіна, Тетяну, намагались зрозуміти пушкінську епоху.

І коли іноді перед очима постає наш 10 «А» клас, наші вчителі, спливає питання: а де вони зараз, як склались їхні долі.

2008 рік

Ішов закономірний процес оновлення колективу і, замість відбулих з різних причин Барабаша Ф.В., Барабаш О.В., Савустяненко Ф.В., Лимаренка Т.П., Сидоренко М.М., Лимаренко Т.Т., Остапенко М.У., Дубовик О.П., Демченко Ф.М., Муравель А.І. та інших, колектив поповнився новими учителями:

Ворона І.Я. (директор), Міщенко М.М. (пізніше-директор), Солдатенко В.Ф., Власенко М.К., Власенко В.В., Лазоренко У.І., Лазоренко І.Д., Сидоренко Т.А., Даценко А.М., Даценко В.М., Алексєєва А.М., Алексєєв В.Т., Бойко О.І., Порода Н.А., Годун В.П., Галич Т.Т., Шилова Р.І.

В сьмидесятих роках в колектив влилися Яценко І.В., Яценко С.Б., Дорош К.М., Пономаренко В.Т., Опіщенко О.М., Дзроба К.П., Ільченко П.В., Мантаренко П.С., Парасенко С.І., Цуканова А.І., Гапченко Т.В., Павленко М.І., Павленко П.В., Світловська Н.О.

Важко оцінити вклад кожного з них у навчальний процес, бо вони прийшли до школи за покликанням, і кожен із них сумлінно, з повною віддачею своїх знань і умінь, вносив вклад у виховання підростаючого покоління.

Але закономірно, кожна епоха має своїх героїв. На повний голос заявили про себе на рівні району й області Яценко С.Б., Алексеева А.М., Дорош К.М., Онищенко О.М., Пономаренко В.І., Ільченко Т.В., Галич Т.Т., Бойко О.І. Пізніше Шуканова І.І., Світловська Н.О. Їхні учні постійно призери районних і обласних учнівських олімпіад. Яценко Світлана Борисівна започаткувала в школі роботу учнівського науково-дослідницького товариства «Джерело», використовує у своїй роботі інноваційні педагогічні технології і передає свій досвід колегам. Алексеева Людмила Максимівна більше 40 років працювала на посаді заступника директора школи. Професійно виконуючи свої обов'язки, багато уваги приділяла становленню молодих спеціалістів.

*Пішли на заслужений відпочинок Даценко А.М., Ільченко П.В.,
Жарасенко С.І. Ганченко Т.В., Пономаренко В.Т., Галич Т.Т., Павлик М.І.,
Порода М.А., Бут В. Т., Сахно А.Т., Бойко О.І., Дзюба К.П.*

*Естафету прийняли Мажора Ю.В., П'яташ В.С., Юрченко В.С.,
Бетан В.В., Бойко О.О., Подорожня А.І., Мисник А.В., Гаврик Н.М.,
Бондар Т.І., Петрусенко Н.І., Тобуш С.М., Шевченко В.О., Цюрупа А.В.,
Яценко А.І., бібліотекар Мітенко А.І., керівник гуртка народних промислів
Горбенко О.М.*

*У 2003 році до школи був призначений на посаду заступника директора з
науково-методичної роботи заслужений учитель України, учитель-методист,
педагог-новатор Кадука Микола Миколайович. З його ініціативи впроваджується у
навчальний процес модульне навчання, інші інноваційні педагогічні технології.*

*З 2009 р. школу очолив Кадука М.М. Сьогодні під його керівництвом
педагогічний колектив продовжує і примножує славні традиції школи. Їхнє завдання
вписати нову сторінку в історію Жарандишівської школи.*

*2011 р. Переможець районного конкурсу «Учитель року» в номінації «Світова література»
Яценко Світлана Борисівна з учнями в кабінеті психологічного розвантаження*

2011 р. Учителька історії Цуканова Ірина Іванівна

2011 р. Переможець районного конкурсу «Учитель року» Цуканова Ірина Іванівна проводить урок історії

Від автора

Коли вже майже готова була до друку ця історія школи, завдяки вчительці історії Цукановій Ірині Іванівні було знайдено лист Муравля І.Ю. до учнів 9 класу, збережений у свій час Ільченко Тетяною Василівною.

Чи варто було доповнити історію школи цим листом?

Доля Катрича і Муравля - це доля учнів 9-10 класів школи в період воєнного лихоліття. Це доля юнаків і дівчат того часу, які винесли на собі страшний тягар війни і велика частина з них залишилась назавжди на полях битв.

Сучасне покоління повинно знати про ті страшні випробування, які випали на долю їхніх юних попередників, і пам'ятати, кому вони повинні завдячувати за мирне небо в свою безтурботну юність.

Розділ VII. Архівні документи

160

16. Монастирський документ про передачу земельних володінь в монастир св. Миколая в Миколаївському повіті, згадка про монаха Іоанна Івановича.

17. Монастирський документ про передачу земельних володінь в монастир св. Миколая в Миколаївському повіті, згадка про монаха Іоанна Івановича.

18. Монастирський документ про передачу земельних володінь в монастир св. Миколая в Миколаївському повіті, згадка про монаха Іоанна Івановича.

174. Монастирський документ про передачу земельних володінь в монастир св. Миколая в Миколаївському повіті, згадка про монаха Іоанна Івановича.

175. Монастирський документ про передачу земельних володінь в монастир св. Миколая в Миколаївському повіті, згадка про монаха Іоанна Івановича.

176. Монастирський документ про передачу земельних володінь в монастир св. Миколая в Миколаївському повіті, згадка про монаха Іоанна Івановича.

177. Монастирський документ про передачу земельних володінь в монастир св. Миколая в Миколаївському повіті, згадка про монаха Іоанна Івановича.

178. Монастирський документ про передачу земельних володінь в монастир св. Миколая в Миколаївському повіті, згадка про монаха Іоанна Івановича.

Список використаних джерел

- 1. Візитційна книга інспекторських перевірок 1870-1932 рр.*
- 2. Книга видачі свідоцтв 1870-1913 рр.*
- 3. Милорадович «Лесная Лубенищина».*
- 4. Земельна книга обліку земельних угідь 1929 р.*
- 5. Демченко Федір Мусійович. «Історія села Тарандиці». 1963 р.*
- 6. Солдатенко Василь Федорович, Кір'ян Михайло Андрійович. «Історія сіл Гудське і Тарандиці». 1963 р.*
- 7. Звіт Тарандицівської середньої школи Лазірківського району Полтавської області за 1939-1940 навчальний рік.*
- 8. Довідка Полтавського обласного архіву №53 від 19.03.80р.*
- 9. Ільченко Тетяна Василівна. Передумови виникнення і результати діяльності Тарандицівського району (1923 - 1930 рр.). Реферат.*

10. *Ільченко Тетяна Василівна. Історія Тарандишівської школи 1975 - 2000 р. (рукопис).*
11. *Фотоальбом історії Тарандишівської школи. Ільченко Т. В., Шуканова І. І.*
12. *Спогади Сидоренка Івана Федоровича.*
13. *Спогади Бута Василя Тригоровича.*
14. *Енциклопедичний довідник «Полтавщина». - Київ. 1992 р. ст. 898.*
15. *Спогади Тузієнко Т.О. і її дочки.*
16. *Спогади О.К. Богинич.*
17. *Спогади Л.М. Алексєєвої.*
18. *Спогади І.П. Цьохли.*